

JAARVERSLAG 2021

Inhoud

- 3 VOORWOORD
- 5 *UITGELICHT: WEERBAARHEID, VEILIGHEID EN BESCHERMING TEGEN ONDERMIJNING*
- 9 KWALITEITSBEVORDERING
- 12 *UITGELICHT: GEFINANCIERDE RECHTSBIJSTAND*
- 16 COMMUNICATIE EN VOORLICHTING
- 23 *UITGELICHT: INCLUSIE EN DIVERSITEIT*
- 27 COMMUNICATIE EN VOORLICHTING
- 30 *UITGELICHT: VERNIEUWDE BEROEPSOPLEIDING ADVOCATEN*
- 34 OPLEIDING
- 37 PRAKTIJKVOERING
- 40 WETGEVINGSADVISERING
- 43 TABLEAU
- 53 TOEZICHT
- 56 TUCHTRECHT
- 59 JURIDISCHE AANGELEGENHEDEN
- 64 BESTUURLIJKE ORGANISATIE
- 72 LANDELIJKE ORDENDAG

DE ADVOCAAT CENTRAAL!

In een rechtsstaat moet erop kunnen worden vertrouwd dat de toegang tot het recht voor iedereen gewaarborgd is en dat iedere rechtzoekende die dat nodig heeft goede rechtsbijstand kan vinden. De NOvA zet zich daar vol voor in. In de afgelopen tien jaar is de aandacht vaak gericht geweest op de gefinancierde rechtsbijstand en de positie van de sociale advocatuur. En met resultaat! Eind 2021 was er een ruime politieke meerderheid om de vergoedingen voor de sociale advocatuur op te trekken naar een reëler niveau, conform de aanbevelingen van de commissie Van der Meer. Maar ook dit jaar zal de NOvA onverminderd aandacht (moeten) blijven vragen voor het benodigde structurele karakter van deze financiering en de voorwaarden waaronder deze zal worden verstrekt.

De toegang tot het recht blijft een vast onderdeel van de NOvA-agenda. Dit jaar zal de NOvA zich daarbij nadrukkelijker gaan richten op de groep rechtzoekenden die boven de toevoegingsgrens zit. Wat kan de balie voor deze groep betekenen en welke rol kan de NOvA daarbij spelen? Dat zal onder andere via een Innovatieplatform samen met de balie nader worden verkend.

Het thema weerbaarheid, veiligheid en bescherming tegen ondermijning zal dit jaar onverminderd op de aandacht van de NOvA kunnen

VOORWOORD

rekenen. Advocaten (en andere togadragers) moeten hun werk in veiligheid kunnen doen, maar steeds weer doen zich situaties voor waarin die veiligheid ernstig in het geding is. De NOvA wil advocaten weerbaarder maken tegen agressie en intimidatie en concrete handvatten bieden hoe hiermee om te gaan. Daarom zijn er in 2021 naast de NOvA-noodtelefoon ook veiligheidsscans en weerbaarheidstrainingen gekomen. Samen met de andere juridische beroepsgroepen is via het digitale seminar 'Weerbaarheid van de rechtsstaat' onderzocht wat er verder nodig is om de veiligheid in de hele juridische keten te vergroten. Dit seminar werd geopend door de minister voor Rechtsbescherming.

De NOvA wil het landelijk kenniscentrum en informatiepunt voor advocaten zijn als het om weerbaarheid en veiligheid gaat. De recent opgerichte Taskforce Bescherming tegen ondermijning gaat hierin een prominente rol spelen, vooral aan de 'voorkant', bij het herkennen van signalen van ondermijning, het treffen van preventieve maatregelen en het waar nodig bieden van ondersteuning aan advocaten. In 2022 zal een baliebreed onderzoek worden gedaan naar de mate waarin advocaten te maken hebben met bedreiging, intimidatie en agressie en wat de achtergronden daarvan zijn. Zo wordt in kaart gebracht wat er speelt en kan de NOvA met behulp van die kennis nog beter inspelen op wat advocaten nodig hebben om weerbaar te zijn in de uitoefening van hun werkzaamheden.

Het jaar 2022 gaan we bij de algemene raad van de NOvA in met een nieuw team. Naast Bernard de Leest, Theda Boersema, Susan Kaak en mijn persoon, zijn Jeroen Soeteman en Sanne van Oers tot de algemene raad toegetreden. Gezamenlijk gaan we ons inzetten voor de thema's die in onze bestuurstermijn leidend zullen zijn: de advocaat in de maatschappij, de advocaat in de praktijk, de advocaat als mens, de advocaat van de toekomst en het huis van de NOvA. De rode draad die door al deze thema's loopt is natuurlijk dat de advocaat in al zijn hoedanigheden centraal staat. Om deze thema's goed uit te kunnen werken hecht de algemene raad veel belang aan goede samenwerking en overleg met de lokale orden, het college van afgevaardigden, specialisatieverenigingen, adviescommissies, advocatenkantoren etc. Kortom: overleggen en gesprekken met de hele balie. Ieder vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid. In de verscheidenheid van de balie zit tegelijkertijd de kracht van de balie. Eenheid door verscheidenheid, binnen de balie zelf en binnen de balie naar buiten toe. Dit steeds in het belang van een goede rechtsbedeling in een goed functionerende rechtsstaat, en daar zijn we gezamenlijk verantwoordelijk voor.

Ik kijk uit naar een inspirerend jaar!

Robert Crince le Roy, algemeen deken Nederlandse orde van advocaten

Uitgelicht

WEERBAARHEID, VEILIGHEID EN BESCHERMING TEGEN ONDERMIJNING

Advocaten moeten hun werk in het kader van een goede rechtsbedeling in een veilige omgeving kunnen doen. De afgelopen jaren zijn er meerdere situaties geweest waarbij de veiligheid van advocaten ernstig in het geding was. Om reden heeft de NOvA, met financiële steun van het ministerie van Justitie en Veiligheid, in 2020 een weerbaarheidsprogramma voor advocaten opgezet dat in 2021 breder vorm heeft gekregen.

Bas van Zelst in gesprek met

Ine Spee

&

Robert Crince le Roy

Video: aflevering NOvUM over bedreigingen van advocaten.

Veiligheidsscan

Begin 2021 introduceerde de NOvA voor advocaten de mogelijkheid om kosteloos hun kantoor of woonhuis vanuit veiligheidsoogpunt te laten controleren op kwetsbare punten. Een gespecialiseerd en gecertificeerd bedrijf onderzoekt het pand uitgebreid op fysieke kwetsbaarheden zoals sloten, ramen, toegangscontrole, camera's. Zo nodig krijgt de advocaat advies over te nemen beveiligingsmaatregelen. Met het oog op online bedreigingen is ook de digitale vindbaarheid van NAW-gegevens van de advocaat in openbare registers en op sociale media onderdeel van de scan. "Doordat je ziet waar een veiligheidsexpert op let, word je je bewust van de risico's", aldus een advocaat die een veiligheidsscan liet uitvoeren. In totaal zijn 850 veiligheidsscans beschikbaar.

Weerbaarheidstraining

Sinds medio 2021 kunnen advocaten zich inschrijven voor een weerbaarheidstraining voor advocaten van de NOvA. Deze praktische training biedt advocaten concrete handvatten om in hun dagelijkse praktijk beter om te gaan met agressie en bedreiging. Naast het opdoen van theoretische kennis is het vooral een praktijktraining. Deze wordt gegeven door een op het gebied van weerbaarheid deskundige advocaat, ondersteund

door een beveiligingsexpert die praktisch toepasbare veiligheidstips deelt. Daarnaast worden risicovolle situaties geoefend met een acteur, zodat de deelnemers hun eigen gedrag in praktijk kunnen toetsen. Nadat de eerste 250 plaatsen in 2021 snel waren volgeboekt, zijn in 2022 opnieuw 500 plaatsen kosteloos beschikbaar.

Video: uitzending Nieuwsuur over de weerbaarheidstraining van de NOvA, die in de landelijke media (zoals NOS en NRC) veel aandacht kreeg.

Noodtelefoon en noodknop

Vanaf 2019 kunnen advocaten die een dreiging ondervinden strikt vertrouwelijk bellen naar een speciaal [noodnummer](#) van de NOvA, dat te vinden is op Mijn Orde. Aan advocaten die worden bedreigd of zich bedreigd voelen en naar het noodnummer bellen, biedt de NOvA sinds december 2021 een noodknop aan waarmee men direct in verbinding staat met een alarmcentrale. De centrale luistert mee, kent de (GPS-)positie van de drager en kan bijvoorbeeld met spoed de politie inschakelen.

LawCare en beroepsopleiding

Advocaten die voor het vergroten van hun weerbaarheid vertrouwelijk willen sparren met een ervaren vakgenoot kunnen bellen met de [telefonische hulplijn LawCare](#). De leden van het team LawCare zijn getraind om te gaan met gevoelens van onveiligheid bij advocaten. Sinds maart 2021 is het thema weerbaarheid ook opgenomen in het curriculum van de vernieuwde Beroepsopleiding Advocaten van de NOVA. In 2021 is de hulplijn LawCare 33 keer gebeld.

Taskforce Bescherming tegen ondermijning

Eind 2021 heeft de NOvA de [Taskforce Bescherming tegen ondermijning](#) opgezet. Hiermee wil de NOvA de rechtsstaat versterken, bewustwording van risico's die met de beroepsuitoefening kunnen samenhangen vergroten en de weerbaarheid en veiligheid van advocaten versterken. De nadruk van de Taskforce ligt op 'de voorkant': het herkennen van signalen van ondermijning, preventieve maatregelen en ondersteuning voor advocaten. Hierbij wordt (inter)nationaal met andere juridische beroepsgroepen samengewerkt, worden best practices gedeeld en krijgen advocaten kennis en tools aangereikt om hun beroep veilig te kunnen uitoefenen. Op die manier wordt de NOvA een landelijk kenniscentrum en informatiepunt voor advocaten. Met de Taskforce biedt de NOvA een alternatief voor de voorstellen zoals inperking van de vrije advocaatkeuze en de rechten van verdachten, waarmee de [vorige minister voor Rechtsbescherming](#) ondermijning wilde tegengaan. In 2022 laat de NOvA een baliebreed onderzoek uitvoeren naar de weerbaarheid van advocaten in het licht van de bescherming tegen ondermijning.

WEERBAARHEID, VEILIGHEID EN BESCHERMING TEGEN ONDERMIJNING

Om familieleden van kroongetuigen en togadragers beter te beschermen, pleitte algemeen secretaris Raffi van den Berg [in het AD](#) voor een impactanalyse van de kroongetuigenregeling.

Video: webinar Weerbaarheid van de rechtsstaat.

Webinar Weerbaarheid van de rechtsstaat

In december organiseerde de NOvA – met medewerking van de KBvG, de KNB, het OM en de Rvdr – het [webinar Weerbaarheid van de rechtsstaat](#). Hierin werd ingegaan op het belang van de weerbaarheid van de juridische beroepsgroepen die essentieel zijn binnen de Nederlandse rechtsstaat: rechters, officieren van justitie, gerechtsdeurwaarders,

notarissen en advocaten. Een van de sprekers was minister Dekker voor Rechtsbescherming. Hij benadrukte hoe ondermijnende krachten vanuit de georganiseerde criminaliteit een steeds groter probleem vormen en het belang om ons als samenleving, waaronder ook de juridische beroepsgroepen, daartegen te weren.

Hoofdstuk

KWALITEITSBEVORDERING

-
-
-
-
-

KWALITEITSBEVORDERING

Elke advocaat moet ervoor zorgen dat hij goede kwaliteit levert: voor de rechtzoekende, maar ook in het belang van de beroepsgroep zelf. De NOvA draagt bij aan een verdere bevordering van die kwaliteit en ziet erop toe dat die kwaliteit van de advocatuur als geheel wordt gewaarborgd.

Kwaliteitstoetsen

Advocaten dienen jaarlijks te voldoen aan de [kwaliteitstoetsen](#) door deel te nemen aan een van de drie vormen van gestructureerde feedback: intervisie, peer review of gestructureerd intercollegiaal overleg. Vanwege de coronamaatregelen heeft de algemene raad in april 2020 besloten om online deelname aan intervisie en gestructureerd intercollegiaal overleg tijdelijk toe te staan. Dit geldt niet voor kwaliteitstoetsing door middel van peer review omdat hierbij vertrouwelijke dossiers worden beoordeeld. Vanwege de [goede ervaringen](#) van advocaten, gespreksleiders, specialisatieverenigingen, lokale orden en opleidingsinstellingen heeft de algemene raad in 2021 besloten de online deelname aan kwaliteits-toetsen eerst te [verlengen](#) en later [permanent](#) toe te staan.

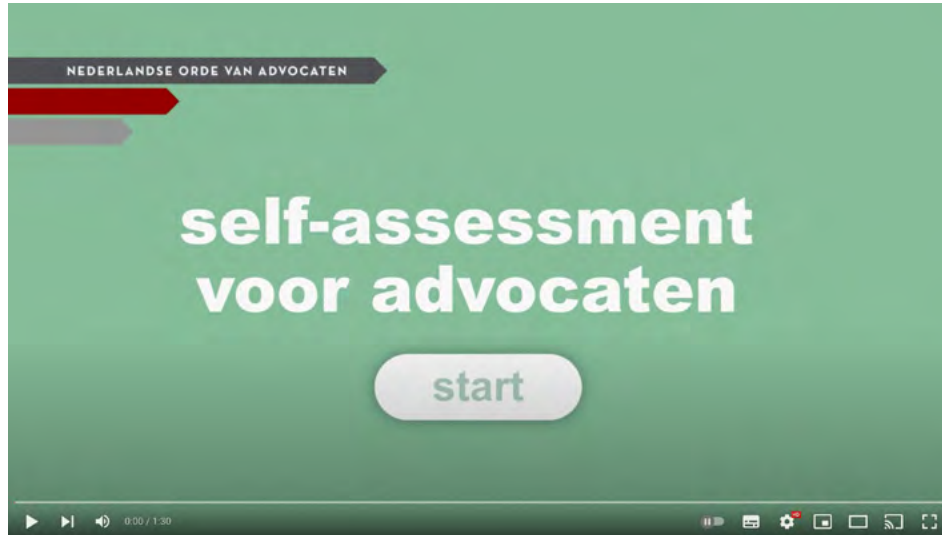
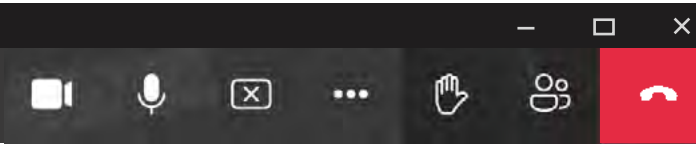
Self-assessment

Om advocaten te ondersteunen bij hun continue ontwikkeling als professional, heeft de NOvA het afgelopen jaar een [digitale self-assessmenttool](#) ontwikkeld. Centraal in deze [self-assessmenttool](#) staat het verkrijgen van inzicht in de drie pijlers onder het vakmanschap van een advocaat: expertise, interactie en attitude. Door het self-assessment kunnen advocaten zichzelf digitaal een spiegel voorhouden, stilstaan bij hun eigen gedrag en leren over zichzelf als persoon en als professional. De uitkomsten van het self-assessment kunnen advocaten gebruiken als input voor de kwaliteitstoetsen. Andersom kunnen verkregen inzichten worden gebruikt bij het maken van een volgend self-assessment. Het gebruik van het self-assessment is vrijwillig, vertrouwelijk en kosteloos.

[Theda Boersema](#), lid algemene raad:

“Het self-assessment zet je aan tot nadenken over je rol als advocaat, het maakt je bewuster van de dilemma's waar je in je werk tegenaan loopt en de keuzes die je daarbij maakt. Het is vooral bedoeld om je ethische bewustzijn te verhogen en je vakmanschap aan te scherpen.”

Video: introductie self-assessment voor advocaten.

DilemmApp

Met [DilemmApp](#) brengt de NOVA beroepsethiek en integriteit op een inspirerende en laagdrempelige wijze onder de aandacht van de balie. Ook het afgelopen jaar kregen deelnemende advocaten om de week een [prikkelend dilemma](#) voorgeschoteld, waarbij zij een afweging konden maken tussen tegenstrijdige belangen. In 2021 zijn 23 dilemma's in de DilemmApp gepubliceerd, voorzien van een slotopmerking van de NOVA waarin de verschillende antwoordopties tegen het licht worden gehouden.

Uitgelicht

GEFINANCIEERDE RECHTSBIJSTAND

Sinds 2013 heeft de NOvA zich onverminderd ingezet voor een laagdrempelige toegang tot het recht voor rechtzoekenden en een redelijke beloning voor sociaal advocaten. In 2021 culmineerde dit in het kabinetsbesluit om de vergoedingen voor gefinancierde rechtsbijstand vanaf 2022 op te trekken naar een reëel niveau conform de aanbevelingen van de commissie Van der Meer.

INZET NOVA VOOR DUURZAAM STELSEL GEFINANCIEERDE RECHTSBIJSTAND

De inzet van de NOvA voor een duurzaam stelsel gefinancierde rechtsbijstand in vogelvucht vanaf 2013 tot heden.

Inzet NOvA 2013-2022 voor een duurzaam stelsel van gefinancierde rechtsbijstand.

Oproepen aan kabinet en Kamer

Mede ingegeven door de kinderopvangtoeslagaffaire riep de NOvA, net na het aftreden van het kabinet Rutte III, de demissionaire minister voor Rechtsbescherming en Tweede Kamer op om te investeren in het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand. Tegelijk deed de NOvA een dringend beroep op de politieke partijen om in een nieuw te vormen

GEFINANCIERDE RECHTSBIJSTAND

kabinet plaats in te ruimen voor een minister voor Rechtsbescherming met de juiste agenda en de benodigde financiële middelen. Snel gevolgd door een [nieuwe oproep](#) aan de Tweede Kamer om in de demissionaire kabinetsperiode geen onomkeerbare stappen te zetten richting een stelselherziening naar aanleiding van de contourennota Herziening stelsel gesubsidieerde rechtsbijstand. Ook tijdens het informatieproces vroeg de NOvA, samen met de (specialisatie)verenigingen, meermaals aandacht voor een [reëel perspectief](#) voor sociaal advocaten en voor [voldoende investeringen](#) in adequate vergoedingen voor rechtsbijstand, in nulde- en eerstelijns rechtshulp en in jonge aanwas van sociaal advocaten. Hiermee moet de toegang tot het recht en de rechtsbescherming voor min- en onvermogende rechtzoekenden zeker worden gesteld.

Van lichtpuntje naar doorbraak

Een eerste lichtpuntje was de toezegging van de demissionaire minister voor Rechtsbescherming dat de [tijdelijke overbruggingsregeling](#) voor sociaal advocaten niet per eind 2021 zou aflopen. Hierdoor was een dreigende teruggang in inkomen voor sociaal advocaten afgewenteld. De echte doorbraak volgde in het [voorjaar](#) en [medio 2021](#), toen de Tweede Kamer in twee opeenvolgende moties het kabinet opriep om per 1 januari 2022 jaarlijks structureel 154 miljoen euro (127 miljoen excl. btw) ex-

tra te investeren in het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand conform scenario 1 van de [commissie Van der Meer](#). Uiteindelijk heeft het kabinet hier [gehoor aan gegeven](#) en dit bedrag opgenomen in de begroting voor 2022, zo werd rond [Prinsjesdag](#) bekend, daarna nog eens [bevestigd door de minister](#). Een doorbraak, die zonder de jarenlange inzet van de NOvA en [steun vanuit de advocatuur](#) niet zou zijn bereikt. De NOvA reageerde dan ook verheugd, maar blijft tegelijk [aandacht vragen](#) voor het benodigde structurele karakter van de financiering van een goede rechtsbescherming. De nieuwe vergoedingen voor gefinancierde rechtsbijstand zijn op 1 januari 2022 [ingegaan](#).

Subsidieregeling beroepsopleiding sociaal advocaten

Om de deelname van jonge advocaten in het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand te stimuleren is de Raad voor Rechtsbijstand, op initiatief van de NOvA, eind 2020 gestart met de [subsidieregeling beroepsopleiding sociaal advocaten](#). Hiermee konden sociaal advocatenkantoren voor de opleidingskosten van advocaat-stagiairs die in maart en september 2021 begonnen met de vernieuwde Beroepsopleiding Advocaten van de NOvA subsidie aanvragen. Voor de regeling is € 2 miljoen uitgetrokken, wat neerkomt op 175 advocaat-stagiairs in 2021. Een tussentijdse evaluatie leert dat de regeling voorziet in een grote behoefte bij de soci-

GEFINANCIERDE RECHTSBIJSTAND

ale advocatuur en daarmee succesvol genoemd kan worden. De NOvA heeft er bij de informateur voor [gepleit](#) om de subsidieregeling voor jonge aanwas in het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand structureel te maken.

Verbeterde vergoeding echtscheidingsadvocaten

Als gevolg van de te lage vergoedingen gaven acht op de tien echtscheidingsadvocaten in de gefinancierde rechtsbijstand aan (soms) complexe zaken te weigeren. Daarnaast overwoog bijna de helft om helemaal te stoppen met het verlenen van gefinancierde rechtsbijstand. Dit bleek begin 2021 uit een [enquête van de NOvA](#), waarop ruim 1.100 sociaal advocaten gespecialiseerd in echtscheiding hebben gereageerd. De onderbetaling van deze groep advocaten vormde voor de NOvA aanleiding om haar deelname aan de ontwikkeling van rechtshulppakketten – waaronder het Experiment scheiden – [op te zeggen](#). Met resultaat: de demissionair minister voor Rechtsbescherming trok, na jarenlang aandringen van de NOvA, VSAN en vFAS, in het voorjaar 28 miljoen euro uit voor een [verbeterde vergoeding](#) voor sociaal advocaten in het personen- en familierecht.

Advocatenpool voor gedupeerden toeslagenaffaire

De Raad voor Rechtsbijstand heeft in samenwerking met het ministerie van Financiën een regeling in het leven geroepen die gedupeerden van de toeslagenaffaire [gratis rechtsbijstand](#) van een advocaat biedt. De NOvA steunde deze regeling onder andere door het mede opstellen van de deelnamecriteria voor advocaten, deelname aan de tussentijdse evaluatie en medewerking aan [seminars voor advocaten](#) die deelnemen aan de advocatenpool. In de loop van 2021 bleek dat advocaten, die gedupeerde ouders bijstaan bij verzoeken in het kader van de herstelregeling kinderopvangtoeslag, nog veel zagen misgaan tijdens het compensatieproces. De NOvA [deelde deze zorgen](#) en werkte samen met deze advocaten aan een voorstel om de knelpunten in het proces sneller op te lossen. Voor mensen met juridische problemen waarvoor geen toevoeging wordt verstrekt, maar die in de praktijk toch zo complex zijn dat zij er zelf niet uitkomen, is de Regeling tijdelijke adviestoevoeging zelfredzaamheid (Ratz) in het leven geroepen. De Raad voor Rechtsbijstand, het Juridisch Loket en de NOvA bieden hiermee een [tijdelijke oplossing](#) voor rechtzoekenden die tussen wal en schip vallen.

Robert Crinice le Roy, in 2021 lid van de algemene raad, maakte deel uit van de onafhankelijke externe begeleidingscommissie die de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State adviseert bij haar **zelfreflectie** naar haar rol als hoogste bestuursrechter in kinderopvangtoeslagzaken.

Samenwerken in de eerste lijn

Nog nauwer samenwerken in de eerstelijns zorgt voor betere dienstverlening aan rechtzoekenden en biedt sneller een oplossing voor hun probleem. Dat is de opbrengst uit de **pilot Samenwerken in de eerstelijns** waarin het Juridisch Loket, sociaal raadslieden en sociaal advocaten op lokaal niveau hebben samengewerkt, vaker overlegd en gezamenlijk piketdiensten hebben gedraaid. De pilot is uitgevoerd op initiatief van

***Bernard de Leest**, portefeuillehouder gefinancierde rechtsbijstand in de algemene raad:*

“De uitkomsten van de pilot ‘Samenwerken in de eerste lijn’ leren ons veel over de mogelijke inrichting van een toekomstig stelsel van gefinancierde rechtsbijstand”

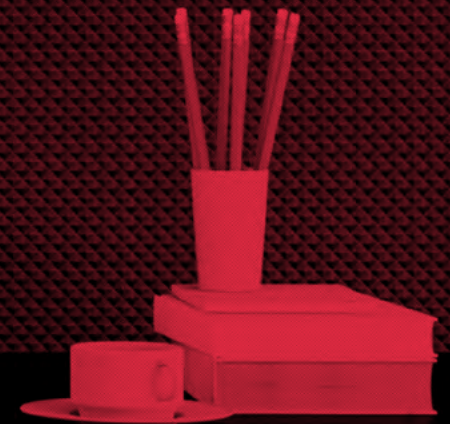
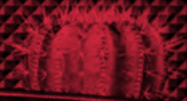
de NOvA, samen met de Raad voor Rechtsbijstand, het Juridisch Loket, Sociaal Werk Nederland en de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland. Het resultaat is een aantal concrete **aanbevelingen** die bijdragen aan een duurzaam stelsel van gefinancierde rechtsbijstand.

Samenwerking binnen de balie

De NOvA heeft in 2021 ingezet op het verder stimuleren van de **toenevende samenwerking** tussen de sociale advocatuur en kantoren zonder toevoegingspraktijk. De NOvA brengt op regionaal en nationaal niveau kantoren met elkaar in contact en **ondersteunt** hen bij het opzetten van samenwerkingsverbanden. De NOvA **stimuleert** deze samenwerking, omdat dit onder meer leidt tot een sterkere (sociale) advocatuur, meer onderlinge solidariteit en wederkerigheid tussen de sociale advocatuur en commerciële kantoren. Een verplichte bijdrage vanuit ‘commerciële’ kantoren aan de sociale advocatuur wijst de NOvA af, omdat het in stand houden van een toegankelijk stelsel van gefinancierde rechtsbijstand primair een overheidstaak is die is vastgelegd in de grondwet.

Hoofdstuk

COMMUNICATIE EN VOORLICHTING

Advocaten leveren een belangrijke bijdrage aan het in stand houden van de rechtsstaat. Met het oog op een goede rechtsbedeling kunnen zij hun taak alleen goed verrichten als de kernwaarden van de advocatuur ten volle kunnen worden uitgeoefend. Dat is niet vanzelfsprekend. Namens en voor de gehele beroepsgroep maakt de NOvA zich hier bij de politiek en in de samenleving sterk voor.

Coronamaatregelen

Net als in 2020 had de advocatuur ook afgelopen jaar te maken met de gevolgen van de coronamaatregelen. Rondom de [invoering van de avondklok](#) in januari 2021 vroeg de NOvA bij het ministerie van Justitie en Veiligheid aandacht voor het feit dat advocaten die tijdens de avondklok onderweg waren twee verklaringen bij zich dienden te dragen, wat administratief belastend en juridisch mogelijk niet houdbaar zou zijn. Nog diezelfde maand liet de NOvA aan de minister voor Rechtsbescherming weten dat de coronamaatregelen nog niet in alle [penitentiaire inrichtingen](#) voldoende werden nageleefd. Tegelijk adviseerde de NOvA dringend het beleid rond het gebruik van meerpersoonscellen te herzien. In het voorjaar heeft de NOvA wetgevingsadviezen uitgebracht over [ingrijpende coronamaatregelen](#) met betrekking tot testbewijzen, quarantaineplicht en sluitingsbevoegdheid. In de loop van het afgelopen

jaar normaliseerde de coronasituatie langzaam maar zeker en werden de coronamaatregelen steeds verder afgebouwd, zoals ook blijkt uit het [coronadossier](#) met de belangrijkste gevolgen voor de advocatuur dat de NOvA sinds 2020 bijhoudt.

Intern feitenonderzoek

Het verrichten van [intern feitenonderzoek](#) valt onder de beroepsuitoefening van de advocaat en dient plaats te vinden binnen de grenzen van de kernwaarden en de gedragsregels. Een advocaat mag geen misverstand laten bestaan over zijn partijdige rol en dient zijn onafhankelijkheid te bewaken. De algemene raad van de NOvA onderkent in dat verband een

Bas van Zelst in gesprek met

Petra van Kampen

&

Diana de Wolff

Video: aflevering NOvUM over intern feitenonderzoek.

COMMUNICATIE EN VOORLICHTING

aantal mogelijke risico's, die in februari 2021 zijn **verduidelijkt** in de toelichting op de gedragsregels.

OM-strafbeschikking

Verdachten die door het Openbaar Ministerie worden opgeroepen voor een hoorzitting kunnen vanaf 1 april 2021 gebruikmaken van een **gratis gesprek met een advocaat**. Verdachten hebben recht op dit 'standaard consult' voorafgaand aan het verhoor bij de officier van justitie wegens oplegging van een strafbeschikking. Er vindt geen draagkrachttoets plaats en er wordt geen eigen bijdrage opgelegd. De NOvA heeft zich

hier lang voor **ingespannen**. De NOvA benadrukt dat het standaard consult een eerste, informatief gesprek is en moet worden onderscheiden van de inhoudelijke rechtsbijstand. Hiervoor kan – onder de gebruikelijke voorwaarden – een aparte toevoeging worden aangevraagd.

Uitbreiding taakstrafverbod

In februari 2021 stemde de Tweede Kamer in met een taakstrafverbod voor mensen die geweld gebruiken tegen hulpverleners met een publieke taak. Dat betekent dat een taakstraf alleen mogelijk blijft in combinatie met een gevangenisstraf. Tijdens een deskundigenbijeenkomst over de

Video: Petra van Kampen, lid van de algemene raad, over het nieuwe Wetboek van Strafvordering.

Video: Petra van Kampen, lid van de algemene raad, tijdens de deskundigenbijeenkomst in de Eerste Kamer.

COMMUNICATIE EN VOORLICHTING

Wet uitbreiding taakstrafverbod in de Eerste Kamer uitte de NOvA hiertegen [princiële bezwaren](#). De plicht om een bepaalde straf op te leggen beperkt de rechterlijke straftoemingsvrijheid, wat in een rechtsstaat moet worden vermeden wanneer daartoe geen zeer dringende noodzaak bestaat. Principieel geldt dat aan de rechtsprekende macht kan (en moet) worden overgelaten om in alle gevallen een passende straf op te leggen die rekening houdt met alle omstandigheden van het geval.

Invoering alcoholmeter

De NOvA heeft de minister van Justitie en Veiligheid laten weten bedenkingen te hebben bij de [invoering van de alcoholmeter](#). Hiermee wil de regering het mogelijk maken dat een verdachte of veroordeelde aan wie een alcoholverbod is opgelegd wordt gecontroleerd door middel van een alcoholmeter, in plaats van via bloed- of urinecontroles. Naast de nodige vraagtekens bij de noodzaak en effectiviteit vindt de NOvA ook de betrouwbaarheid van de alcoholmeter niet boven iedere twijfel verheven. Gelet op de ingrijpendheid van het instrument en de daaraan klevende (praktische) bezwaren en nadelen, [adviseerde de NOvA](#) om betrokken verdachten en veroordeelden de keuze te bieden tussen monitoring door middel van een alcoholmeter of door urinecontroles.

Video: *inbreng van algemeen deken Frans Knüppe tijdens de Rechtsstaatpoort op 21 juni 2021 over de toegang tot het recht in de strafrechtketen en de rechtsstaat.*

Geheimhoudernummers

Rechtzoekenden moeten te allen tijde vrijuit en vertrouwelijk kunnen spreken met hun advocaat. Het is daarom essentieel dat telefoongesprekken tussen cliënten en advocaten geheim blijven. Het systeem van nummerherkenning bij politie en DJI zorgt ervoor dat [geheimhoudernummers](#) van advocaten automatisch worden herkend en niet worden afgeluisterd. De NOvA geeft de geregistreerde geheimhoudernummers elke nacht door aan de [Nationale Politie](#) (NP). Door een fout op 4 augustus is een klein aantal telefoongesprekken en berichten vanaf geheimhouder-

COMMUNICATIE EN VOORLICHTING

nummers toch door de politie opgenomen. De NP heeft aangegeven dat ten onrechte **opgenomen** gesprekken en berichten na ontdekking van de fout zo spoedig mogelijk zijn gewist.

Cryptotelefoons

Het **gebruik van cryptotelefoons**, waarbij in de regel niet zichtbaar is dat een advocaat aan de communicatie deelneemt, leidt ertoe dat de wettelijke geheimhoudingsplicht niet (goed) is te waarborgen. De algemene raad adviseerde advocaten in de communicatie met cliënten daarom zoveel mogelijk gebruik te maken van bij de NOVA opgegeven geheimhoudernummers. Eerder stelde het Openbaar Ministerie advocaten al in de gelegenheid kenbaar te maken dat zij als geheimhouder hebben gecommuniceerd via de **versleutelde chatdiensten**. Als blijkt dat een geheimhouder betrokken is bij communicatie in de onderschepte data, behandelt het OM deze in overeenstemming met de geldende regels over geheimhoudernummers.

Rechtsstatelijkheid in verkiezingsprogramma's

Net als **vier jaar geleden** heeft de NOVA in aanloop naar de Tweede

Kamerverkiezingen van 17 maart 2021 een **commissie rechtsstatelijkheid in verkiezingsprogramma's** ingesteld om de verkiezingsprogramma's van politieke partijen te toetsen op minimale eisen van rechtsstatelijkheid. Het ging hierbij om een effectieve toegang tot de rechter, bescherming van elementaire grondrechten en of de overheid zelf zich aan de regels houdt. De NOVA-commissie, onder voorzitterschap van oud-vicepresident van de Hoge Raad Willem van Schendel, **constateerde**

dat in alle onderzochte partijprogramma's het belang van de rechtsstaat nadrukkelijk werd onderstreept. Toch heeft de commissie in haar **rapport** ook waarschuwend gele en rode kwalificaties uitgedeeld.

Lengte processtukken

Snel nadat de NOVA constateerde dat zij **niet was betrokken** bij het besluit van het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel Hoven (LOVCH) om per

1 april 2021 een limiet van 25 pagina's te stellen aan de [lengte van processtukken](#) in hoger beroep, stuurde de NOvA alsnog haar [zienswijze](#). Desondanks besloot het LOVCH om de aanpassing van de landelijke procesreglementen niet terug te draaien, waar de NOvA [ontstemd op reageerde](#). De NOvA vindt de maatregel op gespannen voet staat met de wet en de fundamentele beginselen van procesrecht en heeft [herhaald](#) dat de betwiste maatregel niet op deze manier zou moeten worden ingevoerd. Deze oproep ten spijt, heeft de Rechtspraak de nieuwe regels voor de lengte van processtukken in civiele procedures bij de gerechtshoven per 1 april [ingevoerd](#). De NOvA schaarde zich dan ook achter de actie van een groep advocaten die hiertegen een [kort geding](#) aanspanden. Hoewel geen procespartij, heeft de NOvA publiekelijk haar steun laten blijken doordat een vertegenwoordiging vanuit de algemene raad op 26 mei bij het kort geding aanwezig was. In een tussenvonnis heeft de voorzieningenrechter beslist dat [prejudiciële vragen aan de Hoge Raad](#) gesteld konden worden, hoewel de betwiste maatregel van de gerechtshoven niet werd opgeschort. Haar visie op de beantwoording van de prejudiciële vragen heeft de NOvA in de vorm van [Schriftelijke Opmerkingen](#) aan de Hoge Raad aangeboden. Hierin betoogt de NOvA dat de limitering van processtukken geen oplossing biedt om een efficiëntere rechtsgang in hoger beroep te bevorderen. Het procesreglement van de hoven heeft niet alleen onvoldoende juridische basis, maar is daarvoor

evenmin het geschikte middel. Beter is in goed overleg te kijken naar alternatieven. Eind 2021 [adviseerde](#) de advocaat-generaal dat gerechtshoven in hun procesreglement mogen bepalen dat civiele processtukken maximaal 25 pagina's mogen tellen, maar tegelijk dat langere processtukken mogen niet worden geweigerd. De uitspraak van de Hoge Raad volgt in 2022.

Wet mediation

De minister voor Rechtsbescherming heeft medio 2021 de Tweede Kamer laten weten het conceptwetsvoorstel Bevordering mediation niet in [consultatie](#) te brengen. Dit mede omdat er 'onvoldoende draagvlak' bestaat binnen de beroepsgroep. De NOvA uitte al in 2016 haar bezwaren tegen (over)regulering van mediation en noemde een eventuele wettelijke regeling 'contraproductief'. Dat neemt niet weg dat de NOvA mediation onverkort een belangrijk instrument vindt voor geschilbeslechting.

Vrije advocaatkeuze bij rechtsbijstandsverzekering

Het Europees Hof van Justitie heeft al in 2020 geoordeeld dat een rechtzoekende al in de voorfase van een gerechtelijke procedure het recht heeft om een advocaat in te schakelen op kosten van de rechtsbij-

standsverzekeraar. Deze uitspraak is door het financiële klachteninstituut Kifid in maart 2021 bevestigd. De NOvA heeft er bij het ministerie van Justitie en Veiligheid op [aangedrongen](#) ervoor te zorgen dat de Nederlandse wet- en regelgeving in lijn met de uitspraak van het Europese Hof van Justitie wordt gebracht.

Vacatievergoeding Rechtspraak voor advocaten

De laatste jaren doet de Raad voor de rechtspraak steeds vaker een beroep op advocaten voor deelname in werk- en testgroepen. De NOvA waardeert dat en erkent de meerwaarde daarvan maar ziet ook dat advocaten stelselmatig hun bijdragen geheel kosteloos leveren. Na overleg met het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft de Raad voor de rechtspraak laten weten niet tot een generieke regeling te willen komen voor een vergoeding voor advocaten bij deelname aan projecten van de Rechtspraak. De NOvA is [teleurgesteld](#) over deze uitkomst.

Koppelwebsites en provisie

De kernwaarde onafhankelijkheid kan onder druk komen te staan als een advocaat in dienst (en daardoor afhankelijk) is van een werkgever, of wanneer de praktijk voor rekening en risico van een niet-advocaat

wordt gevoerd. Om te voorkomen dat inbreuk wordt gemaakt op de onafhankelijkheid stelt de NOvA regels aan samenwerkingsverbanden en praktijkstructuren. Wel heeft de NOvA het vorig jaar als [experiment](#) voor advocaten in dienst bij een rechtsbijstandsverzekeraar (waarvan de aandeelhouders geen advocaten zijn) mogelijk gemaakt om ook niet-verzekerden bij te staan. De NOvA [benadrukt](#) dat het alle advocaten vrijstaat om tegen vaste, lage prijzen diensten aan te bieden.

Handelsregister Kamer van Koophandel

Medio 2021 constateerde de [Kamer van Koophandel](#) dat een voormalig advocaat ten onrechte gebruik had gemaakt van privégegevens van personen in het Handelsregister. Na overleg met de NOvA zijn alle voormalig advocaten die nog toegang hadden tot privégegevens bij de KvK van deze lijst verwijderd. Een andere uitkomst is dat advocaten, die van de KvK autorisatie hebben gekregen om persoonsgegevens op te vragen, deze [autorisatie zelf moeten opzeggen](#) wanneer ze zich uitschrijven als advocaat. Ook komt er in de eerste helft van 2022 een koppeling tussen het tableau van de NOvA en de lijst met advocaten die autorisatie bij de KvK hebben aangevraagd.

Uitgelicht

INCLUSIE EN DIVERSITEIT

De NOvA ondersteemt het belang van gelijke kansen, diversiteit en inclusie. Vanuit maatschappelijk oogpunt, maar ook omdat omarming van deze principes tot een verrijking van de advocatuur zelf leidt. Met het begin 2021 opgerichte platform Inclusie en Diversiteit wil de NOvA een inclusieve en diverse balie bevorderen.

Bas van Zelst in gesprek met

Mark Smeets

&

Gloria Heutinck-Gomes

Video: aflevering NOvUM over inclusie en diversiteit binnen de advocatuur.

INCLUSIE EN DIVERSITEIT

Het [platform Inclusie en Diversiteit](#) bestaat uit ruim 30 advocaten met verschillende achtergronden, werkzaam bij zowel grotere als kleinere advocatenkantoren. Samen met de NOvA onderzoeken zij de mogelijkheden om diversiteit en inclusie binnen de advocatuur te bevorderen en dragen zij voorstellen aan voor sociale innovatie. Daarnaast buigen de deelnemers zich in drie werkgroepen over de subthema's 'versterken diversiteit balie', 'verkenning advocatuur' en 'rechtenstudie en advocatuur'.

Diversity Day

Tijdens Diversity Day op 5 oktober vroeg de NOvA op verschillende manieren aandacht voor het belang van gelijke kansen, diversiteit en inclusie. Zo is een bijeenkomst georganiseerd voor leden van het platform

Theda Boersema, lid algemene raad:

"Met de resultaten van de enquête kunnen we de focus leggen op de verbeterpunten. Samen met het platform Inclusie en Diversiteit gaan we hiermee aan de slag."

Inclusie en Diversiteit, terwijl in verschillende (sociale) mediakanalen van de NOvA aandacht voor het thema werd gevraagd, visueel ondersteund door een aangepast logo in de regenboogkleur.

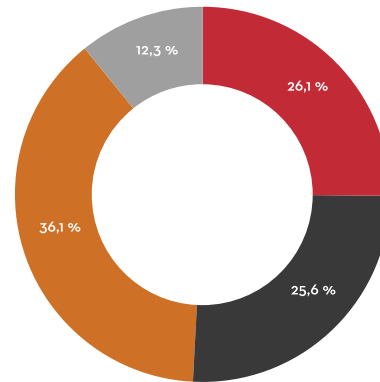
Baliebrede enquête

Diversiteit ziet niet alleen op kleur of afkomst, maar bijvoorbeeld ook op gender, handicap en seksualiteit (LGBT+). Het Platform Inclusie en Diversiteit wilde als basis voor haar verdere activiteiten meer inzicht krijgen in de verschillende ervaringen binnen de balie over dit onderwerp. Daarom is in 2021 een [baliebrede enquête](#) gehouden. Hieruit blijkt dat diversiteit en inclusie voor veel advocatenkantoren een belangrijk thema vormen, maar dat er tegelijk verbetering mogelijk is.

Twee derde van de ruim 300 respondenten gaf aan dat hun kantoor een inclusieve werkomgeving biedt waarin alle advocaten gelijkwaardig

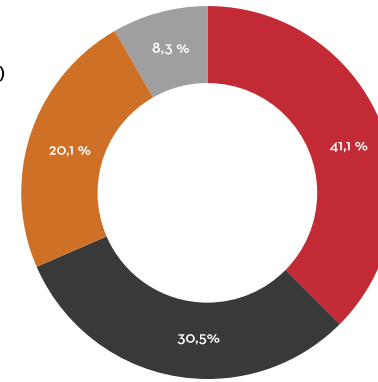
INCLUSIE EN DIVERSITEIT

worden behandeld. Nagenoeg eenzelfde percentage vindt dat alle advocaten gelijkwaardig worden behandeld en dat het kantoor een inclusieve werkomgeving biedt. Bijna de helft zegt dat hun kantoor adequate actie onderneemt bij discriminatie, buitensluiten, pesterijen of intimidatie. Een even groot percentage zegt dat hun kantoor geen diversiteitsbeleid voert. Bij het aannemen van personeel streeft een vijfde van de kantoren bewust naar meer diversiteit. De [enquêteresultaten](#) laten ook zien dat diversiteit bij bijna de helft van de kantoren verder kan worden verbeterd en dat een grote meerderheid van mening is dat grotere inzet voor een meer diverse en inclusieve advocatuur gewenst is.

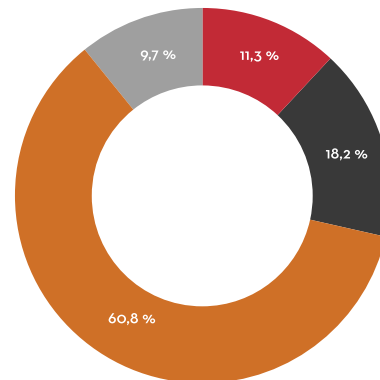
Mijn kantoor (of het management) zet zich in voor de diversiteit en inclusie van mensen:

- ▶ Oneens
- ▶ Neutraal
- ▶ Eens
- ▶ Niet van toepassing

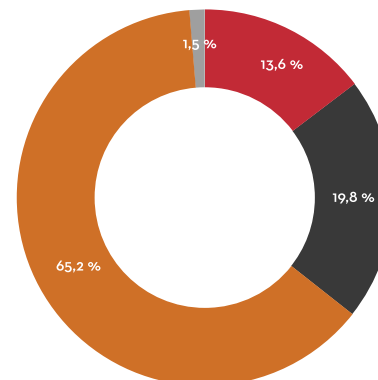
Bij het aannemen van advocaten wordt bewust gestreefd naar meer diversiteit:

- ▶ Oneens
- ▶ Neutraal
- ▶ Eens
- ▶ Niet van toepassing

Mijn kantoor biedt een inclusieve werkomgeving

- ▶ Oneens
- ▶ Neutraal
- ▶ Eens
- ▶ Niet van toepassing

Advocatenkantoren moeten zich beter inzetten voor meer diversiteit en inclusie in de advocatuur:

- ▶ Oneens
- ▶ Neutraal
- ▶ Eens
- ▶ Niet van toepassing

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Diversiteit & Inclusie

Seminar Diversiteit en inclusie

Het oorspronkelijk eind 2021 geplande [seminar Diversiteit en inclusie](#) is vanwege de coronamaatregelen verplaatst naar het voorjaar van 2022. Hier zijn onder andere de enquêteresultaten besproken, als basis voor verdere vervolgstappen.

Website

In 2021 is de website van de NOvA geactualiseerd qua indeling en vormgeving. Advocaten, rechtzoekenden, stakeholders en anderen vinden hier het laatste [nieuws van de NOvA](#), [standpunten van de NOvA](#) in actuele dossiers en [nieuws over de advocatuur](#). Andere belangrijke pijlers zijn [Zoek een advocaat](#), [de wet- en regelgeving](#) en de [juridische databank](#) met wetgevingsadviezen. Ook kunnen bezoekers van de website zich [abonneren op nieuwsberichten](#) over thema's van hun keuze.

Advocatenblad

Het [Advocatenblad](#) is het officiële orgaan van de Nederlandse orde van advocaten dat 10 keer per jaar verschijnt. Hierin is ook het katern Van de NOvA opgenomen met nieuws over en van de NOvA. Naar aanleiding van een baliebreed lezersonderzoek verschijnt het Advocatenblad in 2022 met een nieuwe bladformule. In de loop van dat jaar volgt ook een geheel nieuw digitaal magazine. Advocaten kunnen dan tevens aangeven of zij het Advocatenblad op papier of alleen digitaal willen ontvangen.

Ordebericht

Van het Ordebericht, de digitale nieuwsbrief van de NOvA, zijn afgelopen jaar 28 edities verstuurd (2020: 41). Naast de reguliere mailings met het laatste nieuws van de NOvA zijn specials verschenen over het self-assessment en de Geschillencommissie Advocatuur.

Nieuwsbrief Signalering gefinancierde rechtsbijstand

In 2021 lanceerde de NOvA de tweewekelijkse nieuwsbrief Signalering gefinancierde rechtsbijstand. In deze digitale uitgave worden advocaten die op basis van toevoegingen werken op de hoogte gehouden van de actuele ontwikkelingen op het gebied van gefinancierde rechtsbijstand. Naast nieuws vanuit de NOvA worden hierin ook relevante berichten van organisaties als de Raad voor Rechtsbijstand, nieuwsartikelen uit de media en jurisprudentie opgenomen. In totaal zijn afgelopen jaar 24 nieuwsbrieven verstuurd.

COMMUNICATIE EN VOORLICHTING

Bas van Zelst in gesprek met

Jeroen Soeteman

&

Jan Vlug

Video: *aflevering NOvUM over contante betalingen.*

NOvUM

In 2021 is de NOvA gestart met een nieuwe serie webvideo's: **NOvUM**, mede als alternatief voor het wegvallen van fysieke bijeenkomsten als gevolg van de coronamaatregelen. Gasten rondom de advocatuur gaan in op de actualiteit en de praktijkvoering van advocaten. Afgelopen jaar zijn 5 edities gepubliceerd. Aangesneden onderwerpen varieerden van het **belang van de cliënt** tot **contante betalingen**. NOvUM is te bekijken op **YouTube**, maar ook als **podcast** te beluisteren op **Spotify**, **Apple Podcasts** of **Google Podcasts**.

Social media

Op social media is de NOvA actief op **Facebook** en **Instagram** voor publiekscommunicatie en **LinkedIn** en **Twitter** voor professionele communicatie. Via deze social mediakanalen deelt de NOvA alle nieuwsberichten.

Fysieke evenementen afgelast

Net als in 2020 was het afgelopen jaar door de coronamaatregelen niet mogelijk om evenementen op locatie te organiseren. Onder andere discussies met de politiek over rechtsstatelijke thema's (Gerbrandydebat), met de algemene raad en raden van de orde over gedragsregels en ethiek (Ontbijtsessies) of met experts over vernieuwing binnen de advocatuur (Innovatieplatform) konden daardoor niet fysiek plaatsvinden. In plaats hiervan heeft de NOvA gebruikgemaakt van digitale alternatieven, zoals online bijeenkomsten en **NOvUM**, om met de balie in gesprek te blijven.

Informatiepunt voor advocaten

Het **Informatiepunt voor advocaten** geeft voorlichting aan advocaten over de regelgeving die voor de advocatuur geldt, beantwoordt vragen van advocaten over het gebruik van online applicaties van de NOvA en signaleert

COMMUNICATIE EN VOORLICHTING

ontwikkelingen in de advocatuur. In 2021 heeft het Informatiepunt 4.271 telefoontjes en 6.346 e-mails afgehandeld. [Veelgestelde vragen](#) betreffen onder andere de Beroepsopleiding Advocaten van de NOvA (zoals de basistest en de patroonscursus), PO-punten, de (online) kwaliteitstoetsen, geheimhoudernummers en praktische zaken zoals de advocatenpas(-app), Mijn Orde/advocatenpasportal en de CCV (hoewel bestemd voor de lokale orden). Op basis van signalen en vragen van advocaten zijn de veelgestelde vragen op de website voortdurend bijgewerkt.

Kleine Advocatuur voor dummies

Op initiatief van de NOvA is in de serie 'dummies' nu ook [De kleine Advocatuur voor dummies](#) verschenen. Klein van formaat, met een knipoog, maar boordevol wetenswaardigheden over de advocatuur en de rol van advocaten in de Nederlandse rechtsstaat. Het [boekje](#) is gelardeerd met prikkelende cartoons van Fokke en Sukke. Een aanrader voor iedereen die wil weten wat een advocaat is en doet.

Uitgelicht

VERNIEUWDE BEROEPS- OPLEIDING ADVOCATEN

De maatschappij verandert, evenals de opleidingsbehoeften van advocaat-stagiairs en kantoren. Na een jarenlange voorbereiding is in maart 2021 de vernieuwde Beroepsopleiding Advocaten (BA) van de Nederlandse orde van advocaten van start gegaan. Hierbij is nauw samengewerkt met de Uitvoeringsorganisatie BA (een samenwerking tussen CPO en Dialogue), de onderwijsaanbieders Law Firm School en De Brauw, het college van afgevaardigden, onderwijsexperts en advocaten door het hele land.

VERNIEUWDE BEROEPSOPLEIDING ADVOCATEN

Susan Kaak, portefeuillehouder Opleiding in de algemene raad:

"De vernieuwde beroepsopleiding zit stevig en doordacht in elkaar, voldoet aan de wensen en eisen van deze tijd en kan weer jarenlang mee."

Feestelijke opening

De feestelijke [aftrap van de vernieuwde BA](#) vond op 2 maart 2021 plaats met een spectaculaire live televisieproductie in Studio 21 te Hilversum. Vanwege de coronasituatie kon helaas een beperkt aantal gasten aanwezig zijn. Ruim 500 advocaat-stagiairs beleefden de opening digitaal mee en volgden via Zoom het eerste deel van de Ethiek-module: Introductie in de advocatuur.

VERNIEUWDE BEROEPSOPLEIDING ADVOCATEN

drie **toetsmomenten**: de toets ethiek en twee integratieve dagen. Met een opleidingsduur van twee jaar is de tijdsbesteding van de vernieuwde BA ongeveer dertig procent minder dan voorheen.

Basistest

Nieuw in de BA is dat advocaat-stagiairs verplicht een **basistest** moeten afleggen. De basistest geeft de advocaat-stagiair goed inzicht in het niveau en de actualiteit van zijn juridisch-inhoudelijke kennis. Als uit de test blijkt dat bepaalde kennis ontbreekt, is het de verantwoordelijkheid van de advocaat-stagiair en diens patroon om tekorten in kennis weg te werken. De basistest heeft een diagnostisch karakter: men kan er niet voor zakken en de uitkomst heeft geen implicaties voor de toegang tot de beroepsopleiding.

Vernieuwde Beroepsopleiding Advocaten

De vernieuwde opzet van de **Beroepsopleiding Advocaten** bereidt nieuwe generaties advocaat-stagiairs optimaal voor op hun toekomst binnen de advocatuur. Centraal staan de onderdelen **ethiek/integriteit**, praktische **vaardigheden** (zoals digitale en ondernemersvaardigheden) en het toepassen van juridische inhoudelijke kennis in de praktijk. De kernwaarden van de advocaat zijn expliciet in de opleiding verankerd. Ook is er extra aandacht voor het verhogen van de weerbaarheid van advocaten. Er zijn

Patroons cursus

In de vernieuwde beroepsopleiding ligt meer nadruk op de belangrijke rol van de patroon in de opleiding en begeleiding van advocaat-stagiairs. Nieuw in de BA is dat patroons hiertoe verplicht een **patroons cursus** van zes uur volgen.

VERNIEUWDE BEROEPSOPLEIDING ADVOCATEN

BAgazine

Net als vorig jaar werden ook in 2021 (aankomende) advocaat-stagiairs, patroons en andere betrokkenen met het [online BAgazine](#) actief geïnformeerd over alle aspecten van de vernieuwde beroepsopleiding.

Hoofdstuk

OPLEIDING

De Beroepsopleiding Advocaten (BA) en de permanente opleidingsverplichting (PO) vormen de basis voor de deskundigheid van advocaten en dragen bij aan de kwaliteit van de advocatuur.

Beroepsopleiding Advocaten

De Beroepsopleiding Advocaten van de NOvA is verplicht voor alle beginnende advocaten en heeft als doel hen te vormen tot zelfstandige en deskundige advocaten. Daardoor kunnen zij optimaal bijdragen aan de kwaliteit van de advocatuur. In maart en september 2021 zijn in totaal 1068 advocaat-stagiairs gestart met de vernieuwde beroepsopleiding (zie verder: Uitgelicht), meer dan het jaar ervoor (894). Tegelijk met de start van de BA zijn patroonsbijeenkomsten georganiseerd.

BA tijdens corona

Vanwege de coronamaatregelen hebben zowel het onderwijs als de toetsing van de beroepsopleiding ook het afgelopen jaar voor een groot deel digitaal plaatsgevonden. Vanaf augustus 2021 werd het onderwijs weer zoveel mogelijk [fysiek op de onderwijslocaties](#) aangeboden.

Telebingo en juridische wandeling

Advocaat-stagiairs die in september 2020 en maart 2021 zijn gestart met de Beroepsopleiding Advocaten konden elkaar vanwege de coronamaatregelen nauwelijks fysiek ontmoeten. Om elkaar beter leren kennen heeft de NOvA een [Telebingo-actie](#) opgezet. Deelnemende advocaat-stagiairs ontvingen willekeurig elkaars telefoonnummer om onderling contact op te nemen. Dit zorgde voor verrassende en inspirerende gesprekken, als welkome aanvulling op de online studietijd. Vanwege het succes in februari, met 65 deelnemers, vond in april een [tweede ronde](#) plaats.

Aanvullend heeft de NOvA voor groepjes advocaat-stagiairs juridische wandelingen door Den Haag georganiseerd. Dit bood hen de mogelijkheid om mede-stagiairs te ontmoeten en samen 'juridisch Den Haag' te ontdekken.

Commissie cassatie

De [commissie cassatie](#) heeft tot taak om namens de algemene raad examens en proeven van bekwaamheid af te nemen voor advocaten die toegelaten willen worden tot de cassatiebalie in civiele zaken.

Leerstoel Advocatuur

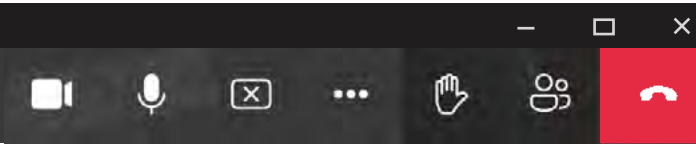
De NOvA financiert de [leerstoel Advocatuur](#), gevestigd binnen het [Amsterdam Centre on the Legal Professions and Access to Justice](#) van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam. Leerstoelhouder is bijzonder hoogleraar advocatuur [Diana de Wolff](#). Tevens is [Iris van Domselaar](#) als universitair hoofddocent aan de leerstoel verbonden. Kijk voor meer informatie over alle onderwijs- en wetenschappelijke activiteiten in het [jaarverslag leerstoel Advocatuur](#).

Hoofdstuk

PRAKTIJKVOERING

PRAKTIJKVOERING

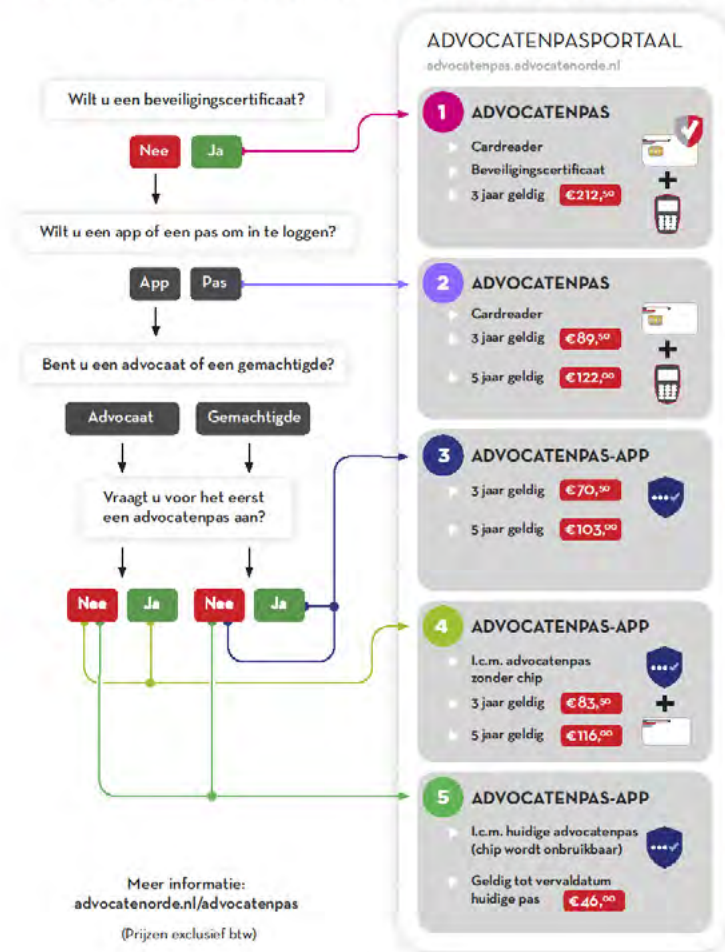

Een advocaat moet naast een behoorlijke praktijkuitoefening ook de praktijkvoering op orde hebben. Dat is noodzakelijk om het vertrouwen in de beroepsgroep te waarborgen. Activiteiten van de NOVA ten behoeve van de praktijkvoering door advocaten(kantoren) hadden in 2021 onder andere betrekking op:

Advocatenpas-app

Na een succesvolle pilot kunnen advocaten sinds medio november 2021 een digitale advocatenpas-app bestellen, in combinatie met een advocatenpas zonder chip voor toegang tot gerechten en PI's, in plaats van de fysieke advocatenpas met chip en een cardreader. Met de app kunnen advocaten op hun mobiele telefoon altijd en overal eenvoudig inloggen bij het advocatenpasportaal en Mijn Orde, maar bijvoorbeeld ook bij de Rechtspraak. De advocatenpas-app is te downloaden in de app-winkels van Google en Apple (zoek op: SafeNet MobilePASS+). Voor advocaten die een klassieke advocatenpas met cardreader prefereren, blijft dit mogelijk. Om advocaten te ondersteunen bij hun keuze, is de keuzehulp advocatenpas en -app ontwikkeld. Eind vorig jaar heeft het college van afgevaardigden de Verordening op de advocatuur aangepast aan de nieuwe situatie.

KEUZEHULP ADVOCATENPAS EN -APP

Geschillencommissie Advocatuur

De NOvA financierde tot eind 2021 de [Geschillencommissie Advocatuur](#) voor zakelijke en consumentengeschillen. De overkoepelende NOvA-registratie en -financiering is per 1 januari 2022 vervangen door een directe aansluiting en een tarief per kantoor/advocaat. Wat betreft de Geschillencommissie Advocatuur Zakelijk vindt de NOvA het niet haar taak om arbitrage tussen advocaten en ondernemers, noch het incasseren van vorderingen door advocaten, te faciliteren en financieren. Gezien het belang van een [laagdrempelige geschilbeslechting](#) tussen advocaten en rechtzoekenden wil de NOvA het gebruik door advocaten van de Geschillencommissie Advocatuur Consumenten stimuleren en riep advocaten(kantoren) op zich rechtstreeks [aan te sluiten](#). Om hieraan bekendheid te geven, startte de NOvA in het najaar van 2021 een informatiecampagne.

LawCare, hulplijn voor de advocatuur

In 2021 bestond [LawCare](#), de hulplijn voor de advocatuur, drie jaar. Advocaten kunnen volledig anoniem bellen met persoonlijke problemen zoals burn-out- en stressklachten, maar ook als ze vertrouwelijk willen sparren met een vakgenoot over bijvoorbeeld het omgaan met gevoelens van on-

veiligheid. De hulplijn (085 - 0640 182), bemand door gedreven (oud-)advocaten die zich vrijwillig inzetten voor hun beroepsgenoten, is het afgelopen jaar 33 keer gebeld (2020: 17). In 2021 is het [team LawCare](#) uitgebreid met [7 advocaten](#) waarmee het uit 14 vertrouwenspersonen bestaat.

Wbtr en stichting derdengelden

Naar aanleiding van de op 1 juli in werking getreden Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (Wbtr) [informeerde](#) de NOvA over de gevolgen voor advocatenkantoren met een [stichting derdengelden](#).

Mijn Orde

Via [Mijn Orde](#) kunnen advocaten hun geregistreerde persoonlijke gegevens op het tableau – van adresgegevens tot rechtsgebieden en geheimhoudernummers – zelf aanpassen. Ook kunnen kantoorverantwoordelijken hier de kantoorgegevens wijzigen. Het aantal 'self service' mutaties in 2021 bedroeg 18.674 (2020: 29.205). Dit verschil wordt grotendeels veroorzaakt doordat in 2020 meer advocaten hun rechtsgebieden hebben opgegeven of gewijzigd in het rechtsgebiedenregister dan afgelopen jaar.

Hoofdstuk

WETGEVINGSADVISERING

Bij wetsvoorstellen die de advocatuur raken, geeft de NOvA wetgevingsadvies aan de wetgever. De voorbereiding hiervan vindt plaats door wetgevingsadviescommissies per rechtsgebied.

- Adviescommissie arbeidsrecht
- Adviescommissie belastingrecht
- Adviescommissie beroepsopleiding advocaten
- Adviescommissie bestuursrecht
- Adviescommissie burgerlijk procesrecht
- Adviescommissie familie- en jeugdrecht
- Adviescommissie huurrecht
- Adviescommissie insolventierecht
- Adviescommissie intellectuele eigendom
- Adviescommissie mededinging
- Adviescommissie mediation
- Adviescommissie pensioenrecht
- Adviescommissie rechtsstatelijkheid
- Adviescommissie strafrecht
- Adviescommissie verzekeringsrecht
- Adviescommissie vreemdelingenrecht
- **Adviescommissie Wwft (nieuw vanaf maart 2021)**
- Gecombineerde commissie vennootschapsrecht (i.s.m. Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie)

Adviescommissies wetgeving

De NOvA telt **18 adviescommissies wetgeving**, hoofdzakelijk samengesteld uit advocaten, die aan de algemene raad advies uitbrengen over wetsvoorstellen.

Juridische databank

Op basis van de wetgevingsadviezen van de adviescommissies heeft de NOvA in 2021 in totaal 43 adviezen (2020: 62) over wetsvoorstellen uitgebracht die zijn aangeboden aan de Eerste Kamer, de Tweede Kamer en/of ministeries. Alle wetgevingsadviezen zijn terug te vinden in de [juridische databank](#) van de NOvA. Dit betrof onder andere:

- [Wet implementatie EU-richtlijn transparantie inkomsten \(DAC 7\)](#)
Van: adviescommissie belastingrecht
Aan: ministerie van Financiën
Datum: 9 november 2021
- [Wijziging Wet inburgering 2021](#)
Van: adviescommissie vreemdelingenrecht
Aan: ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Datum: 21 oktober 2021

WETGEVINGSADVISERING

- [Wetsvoorstel strafbaarstelling doxing](#)
Van: adviescommissie strafrecht
Aan: ministerie van Justitie en Veiligheid
Datum: 2 september 2021
- [Tijdelijke wet transparantie turboliquidatie](#)
Van: adviescommissies insolventierecht en gecombineerde commissie vennootschapsrecht
Aan: ministerie van Justitie en Veiligheid
Datum: 23 juli 2021
- [Toeslagenaffaire en toegang tot het recht](#)
Van: algemene raad NOvA
Aan: Tweede Kamer
Datum: 18 januari 2021

Bijeenkomst wetgevingsadviescommissies

“Dat wetsvoorstellen worden beoordeeld met een politiek-neutrale en deskundige juridische bril is van groot belang voor de kwaliteit van nieuwe wetten en vormt daarmee een belangrijke bijdrage aan de democratische rechtstaat”. Deze boodschap gaf algemeen deken Frans Knüppe tijdens de (digitale) [bijeenkomst](#) mee aan de 134 leden van de 18 wetgevingsadviescommissies van de NOvA. Thom de Graaf, vice-president van de Raad van State, lichtte als gastspreker toe hoe het proces van wetgevingsadvisering door de Afdeling advisering van de Raad van State verloopt.

Hoofdstuk

TABLEAU

TABLEAU

Lichte groei van de balie

Op 1 januari 2022 stonden 18.108 advocaten op het tableau ingeschreven, een **bepaalde toename** van 0,8% ten opzichte van vorig jaar (17.964). De licht stijgende lijn van de afgelopen jaren zet hiermee door. Uitgesplitst naar regio zijn vergeleken met een jaar geleden verschillen zichtbaar. Zeven van de elf arrondissementen laten een (veelal minimale) stijging zien, drie een daling en in Zeeland-West-Brabant bleef het aantal advocaten gelijk. In absolute aantallen neemt het arrondissement Amsterdam met 135 nieuwe advocaten verreweg het grootste deel van de groei voor zijn rekening. Relatief gezien laat het arrondissement Limburg de sterkste groei zien (+3,4 procent) en is de grootste daling zichtbaar in het arrondissement Noord-Holland (-3,4 procent).

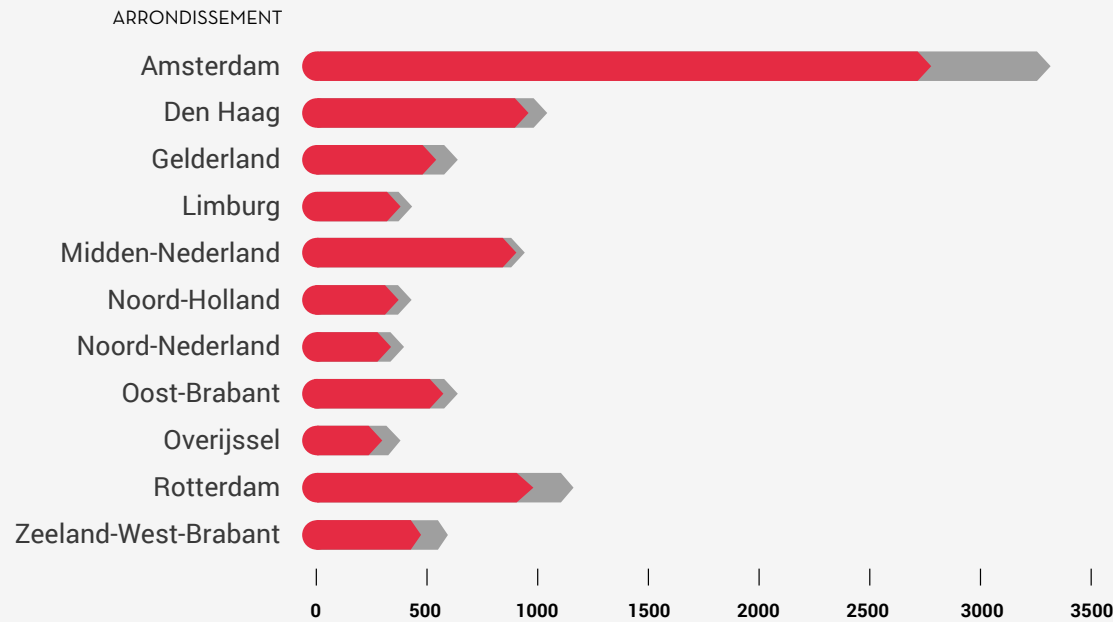
Groei van de balie 2021

ARRONDISSEMENT	Aantal advocaten per 1 januari 2021	Aantal advocaten per 1 januari 2022	Verschil	
			aantal	percentage
Amsterdam	5904	6039	135	2,29%
Den Haag	1948	1941	-7	-0,36%
Gelderland	1201	1188	-13	-1,08%
Limburg	731	756	25	3,42%
Midden-Nederland	1794	1800	6	0,33%
Noord-Holland	828	800	-28	-3,38%
Noord-Nederland	747	753	6	0,80%
Oost-Brabant	1143	1147	4	0,35%
Overijssel	653	665	12	1,84%
Rotterdam	2038	2042	4	0,20%
Zeeland-West-Brabant	977	977	0	0,00%
TOTAAL	17964	18108	144	0,80%

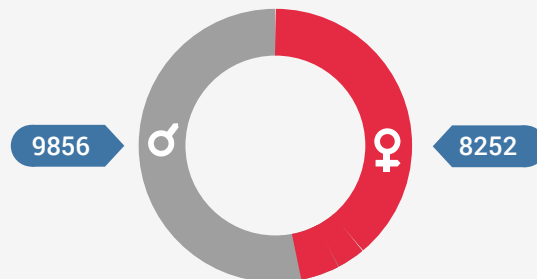
TABLEAU

Aantal advocaten, verdeling mannen en vrouwen per 1 / 1 / 2022

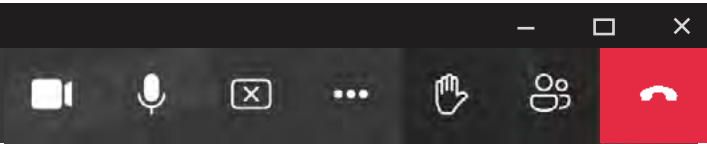

♂	♀	TOTAAL
3330	2709	6039
1021	920	1941
652	536	1188
417	339	756
909	891	1800
421	379	800
418	335	753
631	516	1147
371	294	665
1132	910	2042
554	423	977
9856	8252	18108

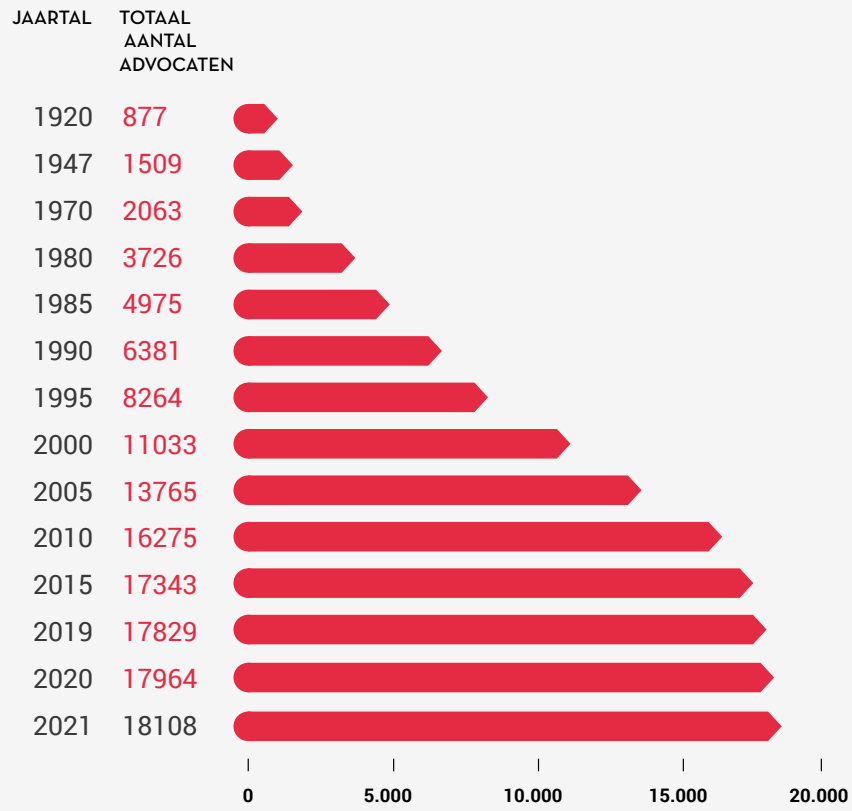

Totaal aantal advocaten 2021 ► 18108

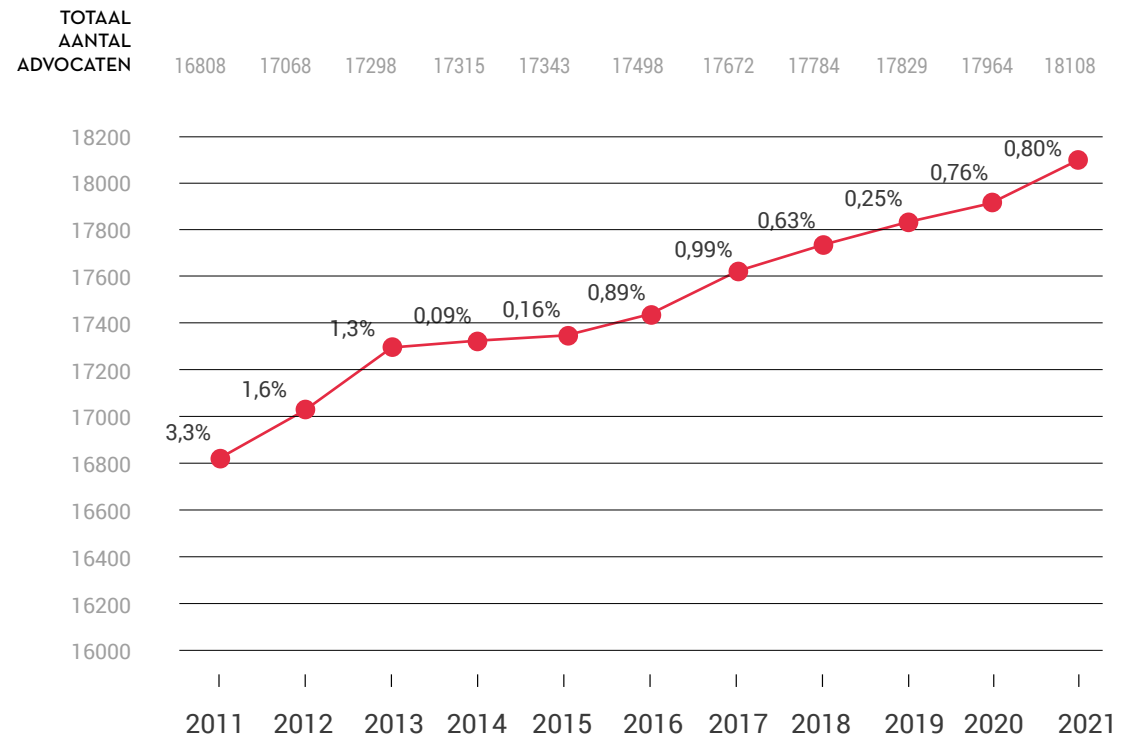
TABLEAU

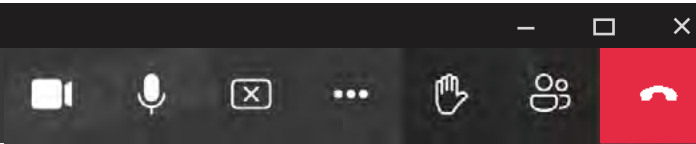

Groei van de balie per 1 / 1 / 2022

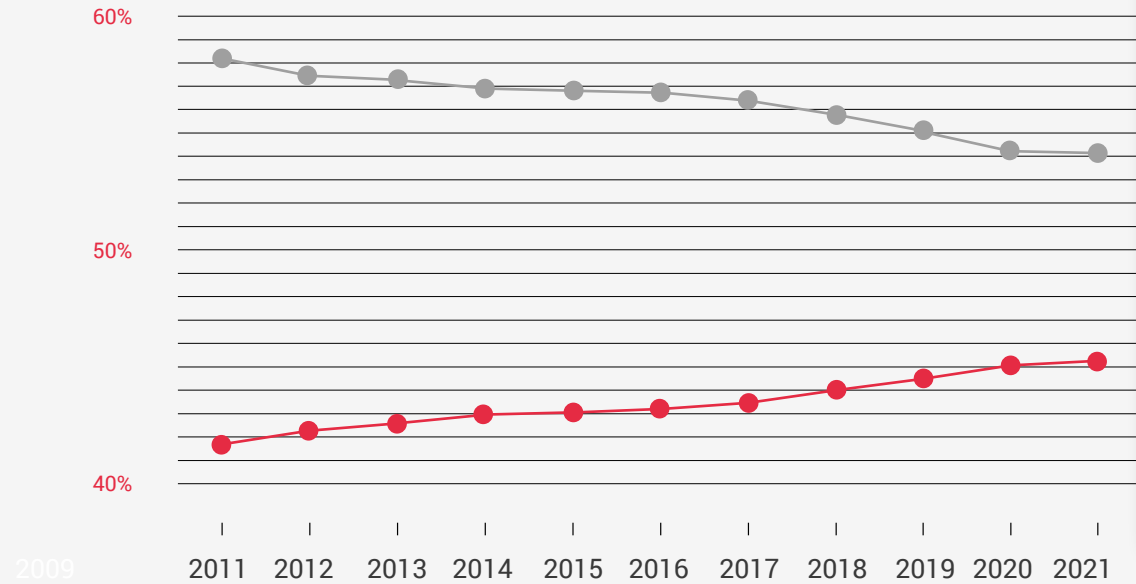
Groei van de balie in de laatste 10 jaar

Verhouding man/vrouw in de laatste 10 jaar

VERHOUDING
MAN/VROUW
IN PROCENTEN

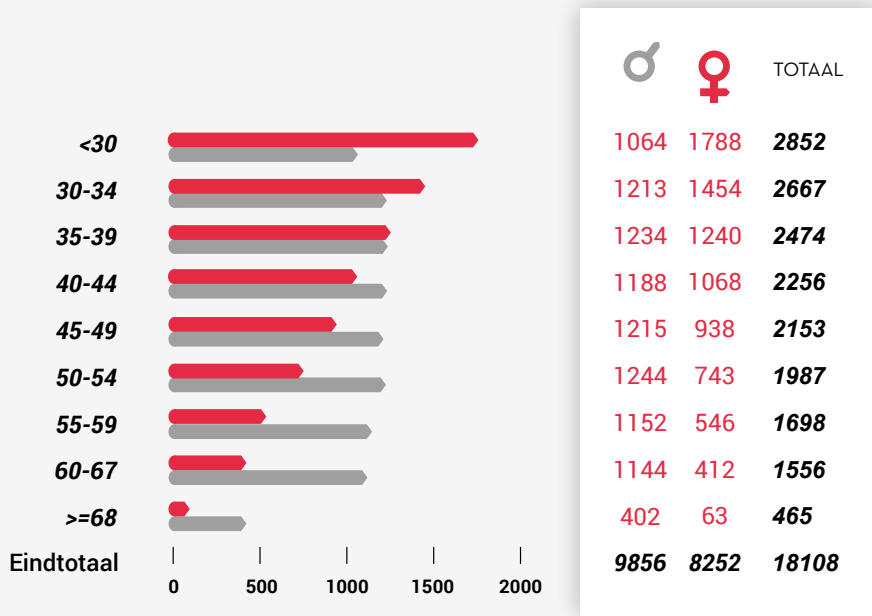

♂	♀	
58,28%	41,72%	2011
57,63%	42,37%	2012
57,34%	42,66%	2013
56,99%	43,01%	2014
56,88%	43,12%	2015
56,77%	43,23%	2016
56,36%	43,64%	2017
55,96%	44,04%	2018
55,34%	44,66%	2019
54,76%	45,24%	2020
54,43%	45,57%	2021

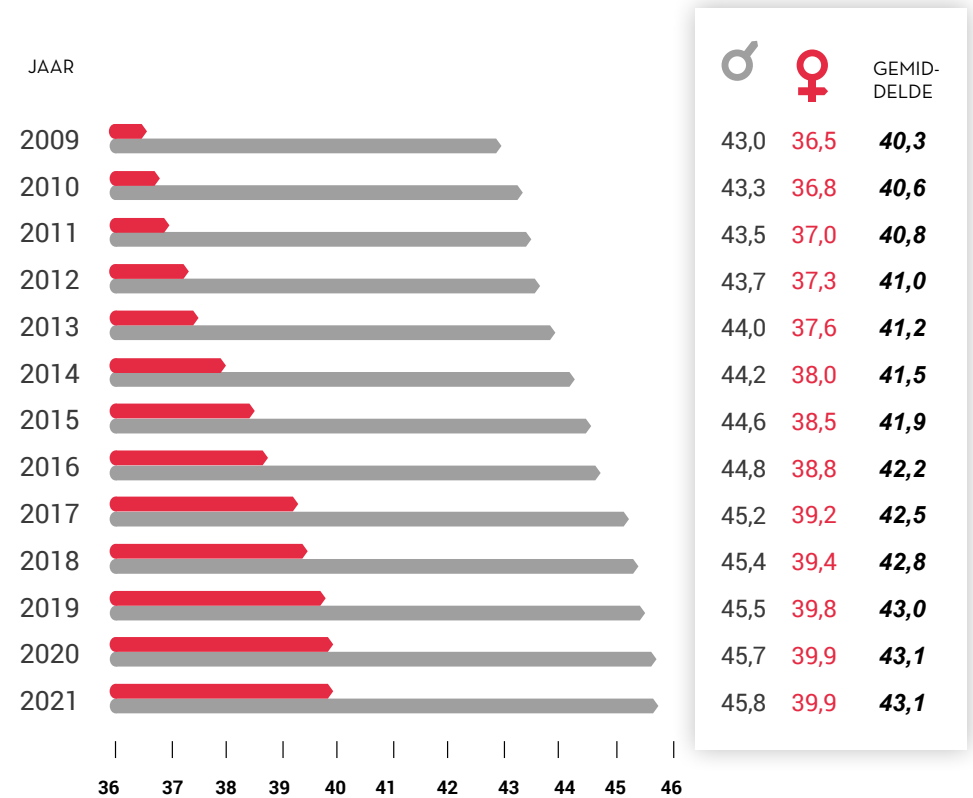
TABLEAU

Leeftijdsopbouw per 1 / 1 / 2022

Gemiddelde leeftijd 2009 - 2022

TABLEAU

Leeftijdsopbouw per arrondissement per 1 / 1 / 2022

	Amsterdam	Den Haag	Gelderland	Limburg	Midden-Nederland	Noord-Holland	Noord-Nederland	Oost-Brabant	Overijssel	Rotterdam	Zeeland-West-Brabant	TOTAAL
<30	1420	242	141	97	186	72	64	153	65	311	101	2852
30-34	1155	261	142	86	202	90	93	154	73	296	115	2667
35-39	822	256	168	107	220	100	96	165	100	294	146	2474
40-44	659	247	166	107	230	118	86	172	90	255	126	2256
45-49	601	267	149	81	266	112	105	136	83	233	120	2153
50-54	519	256	155	87	250	84	93	119	83	217	124	1987
55-59	426	184	114	88	196	96	92	115	82	199	106	1698
60-67	331	178	120	74	192	101	100	107	69	174	110	1556
>=68	106	50	33	29	58	27	24	26	20	63	29	465
Eindtotaal	6039	1941	1188	756	1800	800	753	1147	665	2042	977	18108

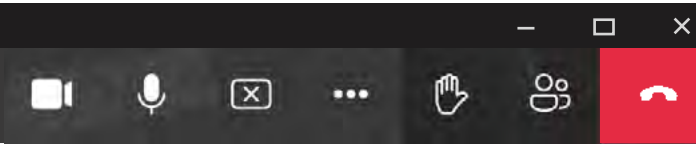
TABLEAU

Aantal advocaten per arrondissement, verdeling naar kantoor grootte per 1 / 1 / 2022

KANTOORGROOTTE	Amsterdam	Den Haag	Gelderland	Limburg	Midden-Nederland	Noord-Holland	Noord-Nederland	Oost-Brabant	Overijssel	Rotterdam	Zeeland-West-Brabant	TOTAAL
	Eenpitter	614	376	268	192	461	187	174	235	147	407	
2	314	176	116	102	196	154	104	140	84	218	110	1714
3-4	460	207	176	150	276	158	141	158	98	264	175	2263
5-8	796	245	211	117	294	132	156	170	90	287	188	2686
9-16	660	276	144	108	272	112	112	137	82	224	90	2217
17-32	448	305	68	87	169	24	66	128	45	262	166	1768
33-64	610	118	125	0	49	33	0	179	119	170	0	1403
65+	2137	238	80	0	83	0	0	0	0	210	0	2748
Totaal	6039	1941	1188	756	1800	800	753	1147	665	2042	977	18108

TABLEAU

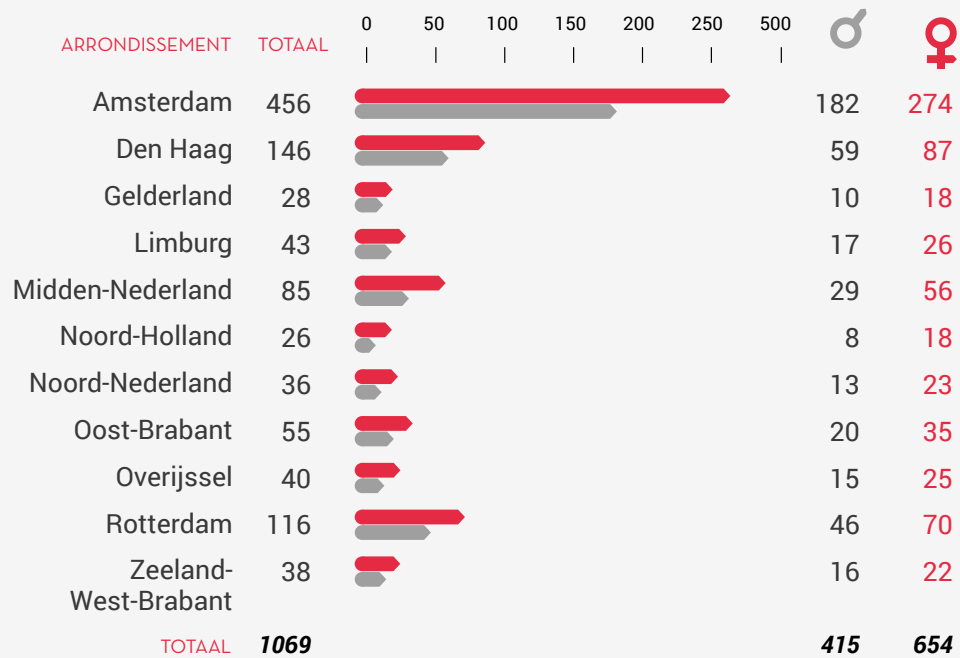
Aantal vestigingen van kantoren per arrondissement per 1 / 1 / 2022

KANTOORGROOTTE	Amsterdam	Den Haag	Gelderland	Limburg	Midden-Nederland	Noord-Holland	Noord-Nederland	Oost-Brabant	Overijssel	Rotterdam	Zeeland-West-Brabant	Buitenland	TOTAAL
	Eenpitter	559	368	264	188	454	186	174	232	146	390	244	
2	143	88	59	51	98	77	51	71	42	106	53	14	853
3-4	131	61	54	45	83	47	41	44	29	78	52	8	673
5-8	124	39	36	20	49	24	25	31	16	46	31	5	446
9-16	60	23	11	10	26	11	10	13	7	19	8	1	199
17-32	20	14	3	4	8	1	3	6	2	11	8	0	80
33-64	14	2	3	0	1	1	0	5	3	4	0	0	33
65+	15	2	1	0	1	0	0	0	0	3	0	0	22
Totaal	1066	597	431	318	720	347	304	402	245	657	396	106	5589

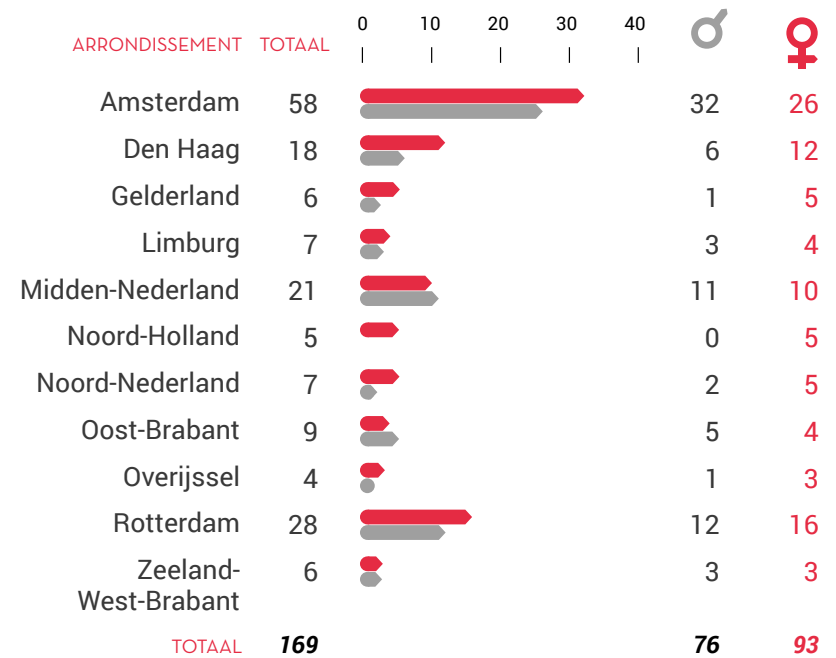
TABLEAU

Nieuw beëdigde advocaten in 2021

Herbeëdigde advocaten in 2021

Hoofdstuk

TOEZICHT

TOEZICHT

De lokale dekens zijn verantwoordelijk voor het toezicht op de advocaten in hun arrondissement. Vanuit de NOvA worden zij daarbij ondersteund door de unit Dekenaar Toezicht Advocatuur (DTA) en de unit Financieel Toezicht Advocatuur (FTA). Het [college van toezicht](#) van de NOvA (zie hoofdstuk bestuurlijke organisatie) houdt zich bezig met systeemtoezicht en ziet toe op de wijze waarop de dekens toezicht uitoefenen en klachten behandelen.

Dekenaar toezicht

De dekens van de [11 lokale orden](#) houden toezicht op de advocaten in hun arrondissement. Gezamenlijk vormen zij het [dekenberaad](#), waarin zij met elkaar overleggen over de wijze waarop zij hun toezichttaken en -bevoegdheden uitoefenen en klachten behandelen. Zie hiervoor het [jaarplan dekenberaad 2021](#) en het jaarverslag dekenberaad 2021.

Evaluatie Wpta

De NOvA kan zich vinden in de [voorstellen](#) die de minister voor Rechtsbescherming eind oktober 2021 aan de Tweede Kamer deed over de manier waarop het toezicht op de advocatuur vorm moet krijgen. De Kamerbrief volgde op de evaluatie [Wet positie en toezicht advocatuur](#)

(Wpta) en de uitwerking van de [aanbevelingen uit de wetsevaluatie](#). In november ging de minister nader in op hoe hij het toezicht op de advocatuur in de toekomst voor zich ziet. [Zijn voorstel](#) is dat er een landelijke toezichthouder komt voor het toezicht op alle advocaten. Hij denkt daarbij aan een dagelijks bestuur binnen de landelijke toezichthouder die de bevoegdheid krijgt om onderzoeken te starten en bestuursrechtelijk en tuchtrechtelijk te handhaven. Daarnaast ziet hij de optie om andere advocaten dan de deken de rol van landelijke toezichthouder te laten uitvoeren. Het toezicht blijft onafhankelijk van de staat georganiseerd, daar wijkt de minister ook niet van af, maar dit dient [verder te worden versterkt](#), mede in het licht van het tegengaan van ondermijning. Over het toekomstig toezicht op de advocatuur vinden in 2022 verdere gesprekken plaats tussen de NOvA en het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Financieel toezicht

De unit Financieel Toezicht Advocatuur van de NOvA voert in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de lokale dekens financiële en Wwft-onderzoeken bij advocaten(kantoren) uit. In 2021 heeft de unit FTA in totaal 6.031 onderzoeken uitgevoerd. In alle 11 arrondissementen zijn in opdracht van de lokale dekens bij alle advocatenkantoren de financiële kengetallen opgevraagd.

TOEZICHT

<i>Onderzoeken unit FTA</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>
Thema-onderzoek strafrecht	23	0
Gerichte financiële onderzoeken	19	43
Inhoudelijke en Wwft-onderzoeken (inclusief thema-onderzoek Wwft 2019-2020)	10	53
Deskresearch	624	559
Analyse financiële kengetallen	5.355	5.467
Totaal	6.031	6.122

kengetallen, vraagt om aanwending van de Awb-bevoegdheden waarbij het van belang is dat de toezichthouder zelf zich ook toetsbaar opstelt. Het hof van discipline [oordeelde](#), net als in eerste aanleg, dat de deken bevoegd is als bestuursorgaan financiële kengetallen van advocatenkantoren op te vragen. Anders dan de raad van discipline vond het hof evenwel dat de weigering van de advocaten om mee te werken aan de uitvraag van de kengetallen wél tuchtrechtelijk verwijtbaar is. Ook stelde het hof dat de deken zijn toezichthoudende taken zowel via de bestuursrechtelijke als de tuchtrechtelijke weg kan handhaven.

Dekenappel financiële kengetallen advocatuur

Nadat enkele advocaten hadden geweigerd om de financiële kengetallen te verstrekken, oordeelde de Raad van Discipline dat zij wel gehoor moeten geven aan de vraag van de deken, maar dat in dit geval de weigering desondanks niet tuchtrechtelijk verwijtbaar was. Hierop diende de deken van Amsterdam een dekenbezwaar in. Ook de algemeen deken van de NOvA stelde om principiële redenen een [dekenappel](#) in: vindt de collectieve verplichting voor advocaten om financiële kengetallen te verstrekken haar grondslag in de Advocatenwet (tuchtrecht) of in de Algemene wet bestuursrecht (bestuursrecht)? Hierover heeft de algemene raad het [standpunt ingenomen](#) dat het uitvragen van gegevens, in dit geval

Hoofdstuk

TUCHTRECHT

A hand is shown holding a piece of torn paper. The word "DISCIPLINE" is written in large, bold, black capital letters on the paper. The background is dark with a red tint, and the hand is also tinted red. The paper has a jagged, torn edge.

DISCIPLINE

TUCHTRECHT

Tuchtrecht is erop gericht dat advocaten zich aan de **gedragsregels** van hun beroep houden. Sinds 2018 draagt de advocatuur als beroepsgroep de volledige kosten voor de raden en het hof van discipline.

Tuchtrechtspraak

Kijk voor het jaarverslag van de gezamenlijke tuchtcolleges, ondersteund door de Stichting Ondersteuning Tuchtcolleges Advocatuur (SOTA), op de websites van het [hof van discipline](#) en de [raden van discipline](#).

Geschorste en geschrapte advocaten

De NOvA publiceert elke twee maanden een overzicht van advocaten die door de tuchtrechter onherroepelijk van het tableau zijn geschrappt of onvoorwaardelijk zijn geschorst.

<i>Geschorste en geschrapte advocaten*</i>	2021	2020
Geschrappt	9	8
Onvoorwaardelijk geschorst	18	26

** Toelichting: deze aantallen zijn gebaseerd op de datum waarop de uitspraak onherroepelijk is geworden. Dit is inclusief de advocaten die niet meer op het tableau stonden ten tijde van de schorsing of schrapping. Omdat advocaten meerdere maatregelen opgelegd kunnen krijgen, is het aantal geschrapte en geschorste advocaten niet gelijk aan het aantal schrappingen en schorsingen.*

Tuchtrechtspraken op [zoekenadvocaat.nl](#)

Via de zoekmachine [Zoek een advocaat](#) van de NOvA kan een rechtzoekende een advocaat zoeken die hem of haar kan helpen bij een juridisch geschil. Bij de getoonde informatie over de gevonden advocaat stond altijd al het kenmerk van een eventuele tuchtrechtelijke beslissing. Om het gebruikers gemakkelijker te maken, is het sinds mei vorig jaar mogelijk om direct [door te klikken](#) naar de volledige uitspraak van het hof of de raad van discipline.

TUCHTRECHT

Kenniscentrum tuchtrecht

Bij het [kenniscentrum tuchtrecht](#) van de NOvA kunnen dekens en medewerkers van de lokale orden terecht met vragen over de (handhaving van) gedragsregels en tuchtrechtelijke aangelegenheden. De NOvA geeft onder andere de tweewekelijkse [nieuwsbrief NOvA Tuchtrecht Updates](#) uit. Alle disciplinaire uitspraken zijn op datum, onderwerp en/of tuchtcollege terug te vinden in de databank [NOvA Tuchtrecht Updates](#). Daarnaast verzorgt de [commissie disciplinaire rechtspraak](#) in het NOvA-katern van het Advocatenblad de rubriek 'Van de tuchtrechter'.

Hoofdstuk

JURIDISCHE AANGELEGENHEDEN

De NOvA stelt de regels voor de advocatuur en publiceert deze op regelgeving.advocatenorde.nl.

Regelgeving

In 2021 is de volgende [regelgeving](#) vastgesteld:

[Wijzigingsbesluit OER 2021](#), 8 juli 2021

[Besluit aanwijzing deken Wwft BES](#), 9 juli 2021

[Herstelbesluit OER](#), 6 september 2021

[Procuratiebesluit NOvA](#), 4 oktober 2021

[Wijziging mandaat AR](#), 4 oktober 2021

[Wijziging mandaat AS](#), 4 oktober 2021

[Besluit subsidieplafond 2022](#), 1 november 2021

[Wijzigingsbesluit beleidsregel subsidies 2021](#), 22 november 2021

[Verzamelverordening en Memorie van toelichting](#), 30 november 2021

[Besluit financiële bijdrage 2022](#), 30 november 2021

[Verzamelregeling en Memorie van toelichting](#), 6 december 2021

Adviescommissie regelgeving

De [adviescommissie regelgeving](#) heeft tot taak de algemene raad op verzoek te adviseren over de wetgevingskwaliteit van voorstellen van regelgeving van de Nederlandse orde van advocaten. De adviescommissie regelgeving heeft in 2021 geadviseerd over de Verzamelverordening 2021 en de Verzamelregeling 2021.

Vademecum advocatuur

Naast de digitale versie op regelgeving.advocatenorde.nl is het vademecum advocatuur in 2021 ook weer in boekvorm verschenen. In deze uitgave is de belangrijkste en meest recente wet- en regelgeving opgenomen, waaronder de Advocatenwet, Verordening op de advocatuur (Voda), Regeling op de advocatuur (Roda), gedragsregels en beleidsregels.

Bestuursrechtelijke besluiten

Tot de taken van de algemene raad behoort het nemen van bestuursrechtelijke besluiten.

JURIDISCHE AANGELEGENHEDEN

<i>Primaire bestuursrechtelijke besluiten</i>	2021	2020
Financiële bijdrage, categorie I	14.635	14.275
Financiële bijdrage, categorie II	4.539	3.545
Ontheffing vanwege detachering	101	16
Ontheffing vanwege kantoor houden buiten Nederland	64	74
Vrijstelling onderwijs of toets Beroepsopleiding Advocaten	13	25
Toepassing hardheidsclausule Beroepsopleiding Advocaten	9	16
Toelaten oude Beroepsopleiding Advocaten	2	-
Schrapping op grond van artikel 8c, eerste lid, onderdeel c, Advocaten-wet	3	5
Erkenning opleidingsinstelling	20	25
Uitbreiding erkenning opleidingsinstelling	11	57
Intrekking erkenning opleidingsinstelling	2	7
Inschrijving op grond van artikel 16h Advocatenwet	28	27
Onderzoek op grond van artikel 2, vierde lid, Advocatenwet (Morgenbesser)	14	13
Erkenning EU-beroepskwalificatie	9	5
Wob-verzoeken	14	6
Aanwijzing gespreksleider voor intervisie	125	614
Aanwijzing reviewer voor peer review	10	10
Veranderen leerlijn	0	2
Verzoek artikel 9j, zesde lid, Advocatenwet	0	1
Verzoek artikel 4.9, eerste lid, Voda	0	1
Verzoek artikel 4.11, tweede lid, Voda	1	-
Verzoek artikel 4.14, tweede lid, Voda	1	-

Herzieningsverzoek	3	2
Beslissing op ingebrekestelling	2	1
AVG-verzoek	3	-
Erkenning buitenlandse balie	1	-
Examens civiele cassatie geslaagd	3	9
Proeven van bekwaamheid civiele cassatie geslaagd	6	4
Afdoeningsbrief klacht (geen beschikking)	2	-
Totaal	19.191	18.740

Bezwaar en (administratief) beroep

In voorkomende gevallen is bezwaar en (administratief) beroep mogelijk op grond van de Algemene wet bestuursrecht.

<i>Bezwaar financiële bijdrage</i>	2021	2020
Geground	70	71
Ongegrond	8	9
Ingetrokken	44	48
Niet-ontvankelijk	8	11
Ongegrond/niet-ontvankelijk	1	-
Totaal	136	139

JURIDISCHE AANGELEGENHEDEN

<i>Bezwaar overig</i>	2021	2020
Gegronnd	3	5
Ongegrond	4	10
Gegronnd/ongegronnd	2	2
Ingetrokken	6	1
Niet-ontvankelijk	5	2
Ongegrond/niet-ontvankelijk	1	-
Totaal	21	20

<i>Administratief beroep</i>	2021	2020
Ongegrond	2	1
Ingetrokken	3	2
Niet-ontvankelijk	2	5
Gegronnd/ongegronnd	1	-
Belanghebbende A ongegrond, belanghebbende B niet ontvankelijk	1	-
Herstelbesluit: aanhouding administratief beroep belanghebbende A, aanhouding belang belanghebbende B	1	-
Totaal	10	8

<i>Procedure kantonrechter</i>	2021	2020
In conventie vordering NOvA toegewezen, in reconventie niet-ontvankelijk	1	-
Verzoek voorlopige voorziening afgewezen	1	-
Totaal	2	-

<i>Beroep rechtbank</i>	2021	2020
Deels niet-ontvankelijk, deels (on)gegrond	1	-
Gegronnd	4	-
Ingetrokken	1	3
Niet-ontvankelijk	3	-
Ongegrond	5	5
Totaal	14	8

<i>Hoger beroep Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State</i>	2021	2020
Ongegrond	2	2
Gegronnd	1	-
Totaal	3	2

Klachten over de NOvA

De NOvA probeert zo zorgvuldig mogelijk te werk te gaan. Wie zich desondanks niet juist behandeld voelt, kan tegen gedragingen van (een persoon werkzaam onder verantwoordelijkheid van) een bestuursorgaan van de NOvA een [klacht indienen](#) via het Informatiepunt van de NOvA. In 2021 zijn 2 schriftelijke klachten ingediend (2020: 4). Beide klachten waren ontvankelijk, waarvan de één deels ongegrond was en de tweede noch gegrond noch ongegrond.

Hoofdstuk

BESTUURLIJKE ORGANISATIE

BESTUURLIJKE ORGANISATIE

De Nederlandse orde van advocaten (NOvA) is de publiekrechtelijke beroepsorganisatie voor de advocatuur. Alle advocaten in Nederland vormen gezamenlijk de NOvA. De algemene raad, het college van afgevaardigden, de raad van advies en het college van toezicht zijn bestuursorganen van de NOvA.

Algemene raad

De **algemene raad** (AR) vormt het dagelijks bestuur van de NOvA. De algemene raad bevordert in het belang van de goede rechtsbedeling een behoorlijke uitoefening van de praktijk door advocaten. In 2021 heeft de AR 21 keer vergaderd (2020: 19).

De algemene raad bestond in 2021 uit:

- Frans Knüppe - algemeen deken
- Bernard de Leest - waarnemend deken
- Theda Boersema
- Petra van Kampen
- Susan Kaak
- Robert Crince le Roy

Op voordracht van de algemene raad heeft het college van afgevaardigden op 28 september 2021 Robert Crince le Roy verkozen tot nieuwe algemeen deken van de Nederlandse orde van advocaten. Robert Crince le Roy, sinds januari 2021 lid van de algemene raad, is per 1 januari 2022 Frans Knüppe opgevolgd als algemeen deken.

Robert Crince le Roy, algemeen deken NOvA

“Ik wil een bijdrage leveren aan het goed functioneren van de advocatuur, de positie van de advocatuur bewaken en waar nodig versterken.”

Tijdens de vergadering van het college van afgevaardigden van de Nederlandse orde van advocaten op 30 november 2021 zijn Jeroen Soeteman en Sanne van Oers **verkozen tot lid van de algemene raad**. Zij zijn respectievelijk op 1 januari en 1 april 2022 **gestart als bestuurder** bij de NOvA. Petra van Kampen is per 1 januari 2022 teruggetreden als lid van de algemene raad.

BESTUURLIJKE ORGANISATIE

De algemene raad in de nieuw samenstelling per 1 april 2022.
V.l.n.r.: Bernard de Leest, Theda Boersema, Susan Kaak,
Robert Crince le Roy, Sanne van Oers en Jeroen Soeteman.

BESTUURLIJKE ORGANISATIE

De algemene raad functioneert als een collegiaal bestuur, maar ter voorbereiding van verschillende beleidsterreinen heeft ieder bestuurslid enkele portefeuilles onder zich. De uitbreiding van het bestuur van de NOvA van vijf naar zes leden leidde in 2021 tot een [bijgestelde portefeuilleverdeling](#).

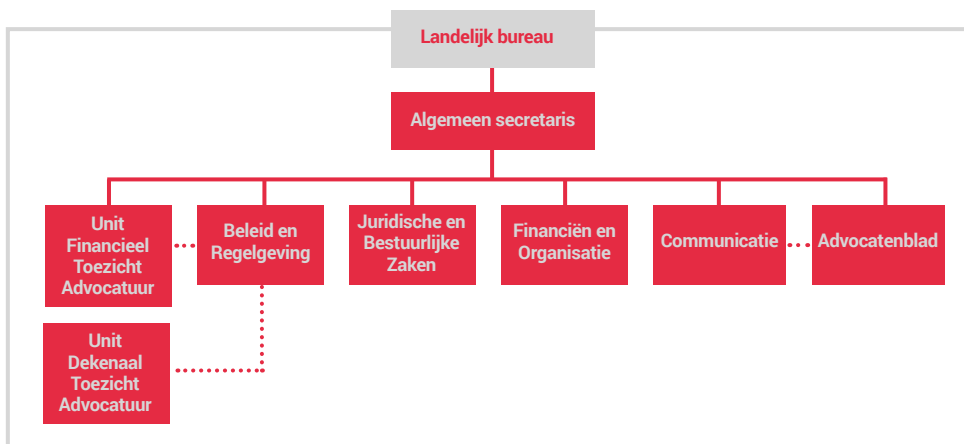
Landelijk bureau

Het [landelijk bureau van de NOvA](#), onder leiding van algemeen secretaris Raffi van den Berg, ondersteunt de algemene raad in de voorbereiding en uitvoering van het beleid. In 2021 werkten bij de NOvA 58 medewerkers (48 fte), een afname ten opzichte van het jaar ervoor (60 medewerkers, 48 fte). Hiervan was 71% vrouw en 29% man (2020: 72% vrouw, 28% man).

NOvA betreft de Monarch Tower

Begin januari 2021 heeft de NOvA haar [intrek genomen in de Monarch Tower](#) in Den Haag. Het moderne gebouw heeft een excellent duurzaamheidscertificaat en is voor medewerkers en bezoekers uitstekend bereikbaar met het openbaar vervoer. De NOvA beschikt in de Monarch over diverse vergaderruimtes die onder andere worden gebruikt voor CvA-vergaderingen en de ontvangst van advocaat-stagiairs in het kader van de Beroepsopleiding Advocaten. Ook andere organisaties binnen de balie zoals specialisatieverenigingen zijn van harte welkom in het huis van de NOvA.

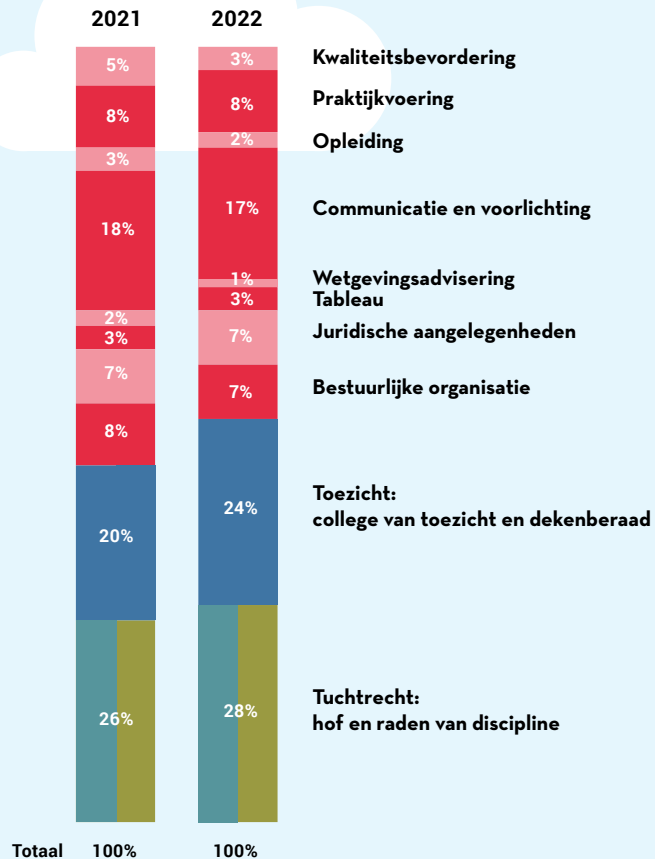

BESTUURLIJKE ORGANISATIE

Hoe wordt uw financiële bijdrage besteed?

De NOvA bevordert, in het belang van een goede rechtsbedeling, een behoorlijke uitoefening van de praktijk door advocaten:

Kwaliteitsbevordering

Voor een deskundige advocatuur ten behoeve van een goede rechtsbedeling.

Praktijkvoering

Voor de advocaat die het vak overeenkomstig de kernwaarden kan uitoefenen.

Opleiding

Voor een goede beroepsopleiding en het onderhouden van de vakbekwaamheid.

Communicatie en voorlichting

Communicatie over de beroepsgroep en informatieverstrekking aan advocaten.

Wetgevingsadvisering

Bijdragen aan kwalitatief goede wetgeving die advocatuur en rechtsstaat raakt.

Tableau

Registratie van advocaten voor rechtszekerheid.

Juridische aangelegenheden

Voor rechtsbescherming en rechtsordening binnen de advocatuur.

Bestuurlijke organisatie

Adequate besturing, beheersing en verantwoording van de NOvA.

Toezicht: college van toezicht en dekenberaad

Onafhankelijk, transparant, uniform, effectief en professioneel toezicht.

Tuchtrecht: hof en raden van discipline

Financieren van de tuchtcolleges.

Financiële bijdrage

De Nederlandse orde van advocaten is onafhankelijk van de overheid en ontvangt geen geld van de overheid ter dekking van de kosten. Om de wettelijke taakuitoefening van de NOvA te bekostigen leveren alle op het tableau ingeschreven advocaten een **financiële bijdrage**.

Door de kosten te beperken is de **financiële bijdrage in 2021** minimaal gestegen. Bernard de Leest, lid van de algemene raad, **lichtte toe** dat deze beperkte toename uitsluitend het gevolg was van de **overheveling van lokale kosten voor het dekenberaad** naar de NOvA-begroting.

BESTUURLIJKE ORGANISATIE

Deze kosten maakten in 2021 dan ook geen deel uit van de begrotingen van de lokale orden en de daarop gebaseerde hoofdelijke bijdragen.

Nieuw vanaf 2021 is dat ook advocaten die [gedurende het jaar worden beëdigd](#) een evenredig deel van de financiële bijdrage verschuldigd zijn. Op die manier dragen ook nieuwe advocaten vanaf het moment van inschrijving in redelijkheid bij aan de kosten die de NOvA als beroepsorganisatie maakt voor de advocatuur als geheel. In 2022 is sprake van een lichte daling van de financiële bijdrage.

College van afgevaardigden

Advocaten in de arrondissementen kiezen de leden van het [college van afgevaardigden](#) (CvA). Het CvA stelt verordeningen vast, neemt bij wet of verordening opgedragen besluiten en verkiest onder andere de leden van de algemene raad en leden-advocaten in de raden en het hof van discipline.

Per 1 april 2021 telde het voltallige CvA 52 leden (2 vacatures) en 32 plaatsvervangende leden (1 vacature). In 2021 is het CvA 4 keer formeel in vergadering bijeengekomen en 1 keer in kleiner, informeler verband.

Na positief advies van de financiële commissie heeft het college van afgevaardigden op 30 juni 2021 het [financieel jaarverslag 2020 van de NOvA goedgekeurd](#) en de algemene raad decharge verleend. De jaarrekening werd afgelopen jaar voor het eerst [integraal gepubliceerd](#). Verder heeft het CvA afgelopen jaar onder meer de [Verzamelverordening 2021](#) en het [Besluit financiële bijdrage 2022](#) vastgesteld.

Raad van advies

De raad van advies (RvA) adviseert de algemene raad en het college van afgevaardigden over de hoofdpunten van het beleid van de NOvA. In 2021 heeft de RvA 2 keer vergaderd.

De raad van advies bestond in 2021 uit:

- Aart-Jan de Geus, voorzitter
- Arnold Croiset van Uchelen
- Francien Rense
- Judith Swinkels
- Jeroen van den Hoven

BESTUURLIJKE ORGANISATIE

[Aart-Jan de Geus](#) is per 1 januari 2021 toetreden tot de raad van advies en heeft aftredend RvA-lid Lex Michiels opgevolgd als voorzitter.

College van toezicht

Het [college van toezicht](#) (CvT) ziet als orgaan van de NOvA toe op de wijze waarop lokale dekens toezicht uitoefenen en klachten behandelen. Het CvT is gevestigd in het gebouw van de NOvA, maar opereert onafhankelijk van de NOvA. Zie voor meer informatie het [jaarverslag 2021 van het CvT](#).

Het CvT bestaat uit drie leden, met als voorzitter de deken van de algemene raad van de NOvA. De twee andere leden worden bij koninklijk besluit benoemd, op voordracht van de minister van Justitie en Veiligheid. Per 1 januari 2022 is Andrée van Es als kroonlid opgevolgd door [Roelie van Wijk-Russchen](#).

Het college van toezicht bestond in 2021 uit:

- Frans Knüppe, voorzitter
- Andrée van Es, kroonlid
- Jeroen Kremers, kroonlid

Internationaal

In internationaal verband is de NOvA lid van de [Council of Bars and Law Societies of Europe](#) (CCBE) en de [International Bar Association](#) (IBA).

CCBE

De CCBE zet zich op Europees niveau in voor een goede rechtsbedeling ten behoeve van rechtzoekenden en de rol van de advocatuur in dat verband. Ook draagt de CCBE het belang van een onafhankelijke advocatuur in de rechtsstaat uit. De [Nederlandse delegatie](#), met AR-lid Susan Kaak als delegatieleider, richt zich in CCBE-verband met name op dossiers die in het verlengde van de wettelijke taakopdracht van de NOvA liggen. Daartoe neemt de NOvA actief deel aan een aantal commissies, werkgroepen en de periodieke Standing Committees en Plenary Sessions.

BESTUURLIJKE ORGANISATIE

European Lawyers Day

Het thema van de jaarlijkse CCBE European Lawyers Day was in 2021 'No justice without independent lawyers'. De NOvA heeft hier via social media aandacht voor gevraagd.

Brexit

Sinds 1 januari 2021 gelden naar aanleiding van Brexit nieuwe regels in de relatie tussen de Europese Unie (EU) en het Verenigd Koninkrijk (VK). De NOvA [informeerde](#) Britse advocaten in Nederland over de gevolgen hiervan.

Landelijke ordendag

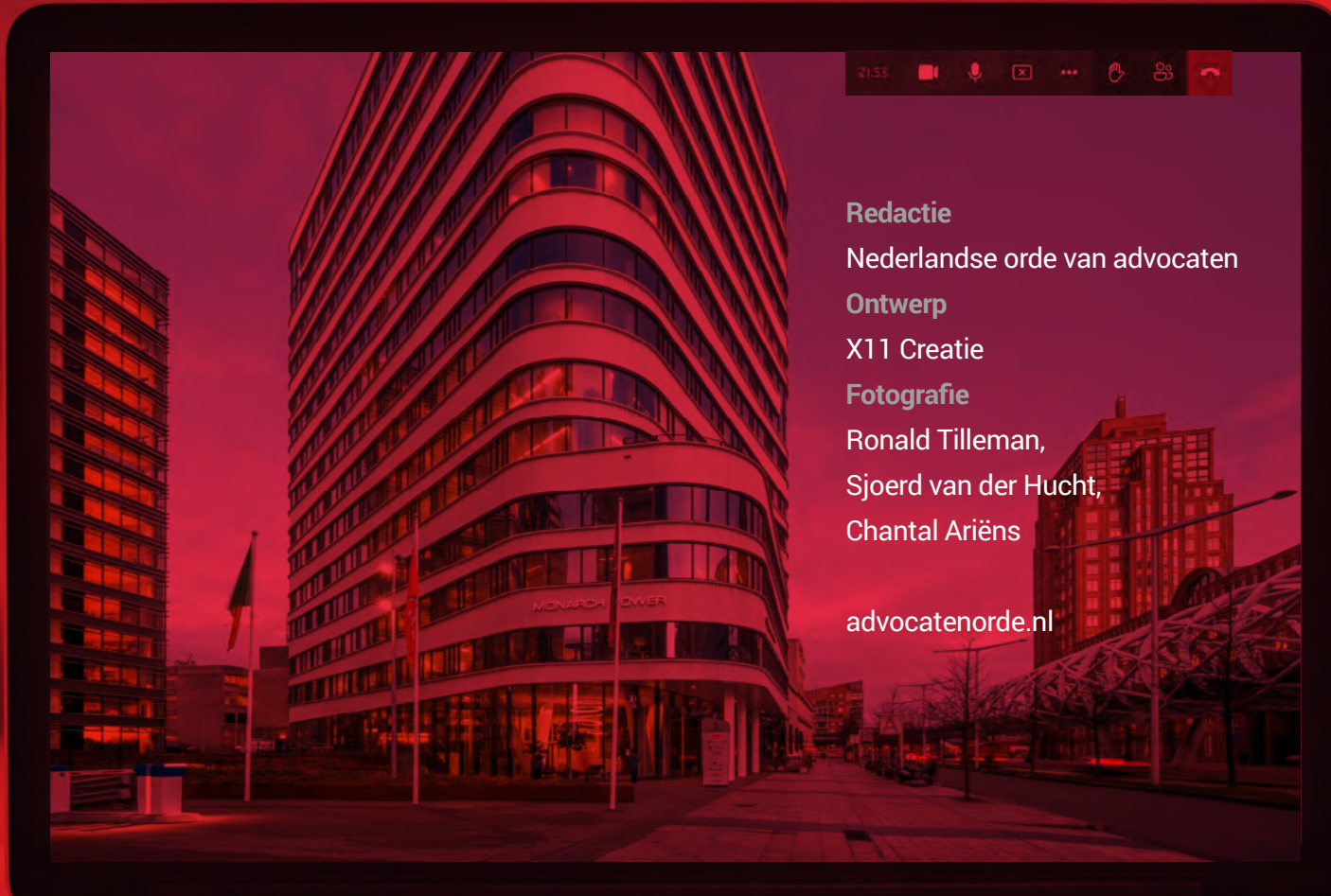
Net als twee jaar geleden heeft de NOvA op 16 september 2021 weer een [landelijke ordendag](#) georganiseerd. Deze dag stond volledig in het teken van ontmoeting en kennisuitwisseling tussen leden van het college van afgevaardigden, de lokale raden, de algemene raad, de dekens en medewerkers van de landelijke en lokale orde bureaus. In 14 workshops zijn informatie en ervaringen gedeeld over een variëteit aan inhoudelijke onderwerpen. In 2021 heeft de algemene raad besloten jaarlijks een landelijke ordendag te organiseren.

IBA

De NOvA heeft in december 2021 deelgenomen aan de online IBA Council Meeting. Daarnaast is als deelnemer aan de IBA Core Values working group inbreng geleverd voor de Unregulated Providers of Legal Services Information Paper van de Bar Issues Commission, dat in januari 2021 is [verschenen](#).

Landelijke ordendag

Redactie

Nederlandse orde van advocaten

Ontwerp

X11 Creatie

Fotografie

Ronald Tilleman,
Sjoerd van der Hucht,
Chantal Ariëns

advocatenorde.nl